WROCŁAWSKIE WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

PISMO URZĘDOWE KURII ARCYBISKUPIEJ WROCŁAWSKIEJ

Rok XLIII Wrocław, Kwiecień—czerwiec 1990 r. Nr 2

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ

19

ORDO DEDICATIONIS ECCLESIAE ET ALTARIS
OBRZĘDY POŚWIĘCENIA KOŚCIOŁA I OŁTARZA*)

ŚW. KONGREGACJA SAKRAMENTÓW I KULTU BOŻEGO
Prot. n. CD 300/77

DEKRET

Poświęcenie kościoła i ołtarza słusznie zalicza się do najbardziej uroczystych aktów liturgicznych. Miejsce bowiem, gdzie gromadzi się wspólnota chrześcijańska, aby słuchać słowa Bożego, zanosić modlitwy błagalne, wielbić Boga, a przede wszystkim sprawować sakramenty i gdzie przechowuje się Najświętszy Sakrament Eucharystii jest, szczególnym obrazem Kościoła, świątyni Boga zbudowanej z żywych kamieni. Ołtarz natomiast, wokół którego gromadzi się lud święty, aby uczestniczyć w ofierze Pana i przy którym posila się podczas uczty niebiańskiej, jest znakiem Chrystusa, który jest kapłanem, żertwą. i ołtarzem własnej ofiary.

Obrzędy, które znajdują się w drugiej księdze Pontyfikału Rzymskiego, zostały w roku 1961 przejrzane i uproszczone. Ponieważ jednak należało wziąć pod uwagę zasady odnowy liturgii, którą rozpoczął i zalecił Sobór Watykański II, trzeba było obrzędy te na nowo rozpatrzeć i dostosować do dzisiejszych warunków.

Św. Kongregacja Sakramentów i Kultu Bożego przygotowała nowe „Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza", a Ojciec św. Paweł VI zatwierdził je swoją powagą i polecił ogłosić, nakazując aby weszły w miejsce obrzędów, które znajdują się w drugiej księdze Pontyfikału Rzymskiego.

---

* Przekład zatwierdzony przez Św. Kongregację Sakramentów i Kultu Bożego dekretem z dnia 30 kwietnia 1979. Prot. CD 431/79.

Św. Kongregacja z nakazu Ojca św. ogłasza „Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza". Obrzędy zredagowane w języku łacińskim wchodzą w życie z chwilą, gdy ukażą się drukiem. Natomiast przekłady na języki miejscowe zaczną obowiązywać od dnia, który ustali Konferencja Episkopatu po uprzednim zatwierdzeniu tłumaczenia przez Stolicę Apostolską.

Dekret obowiązuje bez względu na wszelkie przeciwne zarządzenia. W siedzibie Św. Kongregacji Sakramentów i Kultu Bożego, w dniu 29 maja 1977 r. w niedzielę Zesłania Ducha Świętego.

Jakub R. Kard. Knox
prefekt

† Antoni Innocenti
Arcybiskup tyt. Eclany
sekretarz

Rozdział I

POŁOŻENIE KAMIENIA WĘGIELNEGO LUB ROZPOCZĘCIE BUDOWY KOŚCIOŁA

WPROWADZENIE

1. Na rozpoczęcie budowy nowego kościoła należy odprawić obrzęd, aby uprosić błogosławieństwo Boże dla podjętego dzieła, a wiernych pouczyć, że budynek wzniesiony z kamieni będzie widomym znakiem żywego Kościoła czyli budowli Bożej[1], którą oni sami stanowią.

Zgodnie ze zwyczajem liturgicznym, obrzęd ten obejmuje błogosławieństwo placu przeznaczonego pod nowy kościół oraz błogosławieństwo i położenie kamienia węgielnego. Jeżeli ze względu na konstrukcję i sposób budowania nie kładzie się kamienia węgielnego, należy odprawić obrzęd błogosławieństwa placu przeznaczonego pod nowy kościół, aby poświęcić Bogu rozpoczęcie dzieła budowy.

2. Obrzęd położenia kamienia węgielnego i rozpoczęcia budowy nowego kościoła można odprawić w jakimkolwiek dniu i o każdej godzinie, z wyjątkiem Triduum Paschalnego. Wypada wyznaczyć taki dzień, w którym wierni mogą liczniej się zgromadzić.

3. Jest rzeczą właściwą, aby obrzęd ten odprawił biskup diecezji. Jeśli sam nie może tego dokonać, zleci to zadanie innemu biskupowi lub kapłanowi, zwłaszcza temu, który jest jego współpracownikiem i pomocnikiem w pracy duszpasterskiej w diecezji lub we wspólnocie, dla której ma być zbudowany nowy kościół.

4. Wiernych należy powiadomić wcześniej o dniu i godzinie obrzędu, ponadto proboszcz lub inni duszpasterze i katecheci pouczą ich o znaczeniu obrzędu, jak również o należnym szacunku dla kościoła,

---

[1] Por. 1 Kor 3, 9; KK n. 6; AAS 57, pp. 8—9

który dla nich się buduje. Wypada także zachęcić wiernych do niesienia dobrowolnej i chętnej pomocy przy budowie kościoła.

5. W miarę możności należy postarać się o to, aby plac budowy kościoła był wyraźnie oznaczony i by umożliwiał obejście.

6. W miejscu, gdzie ma być ołtarz, należy zatknąć krzyż drewniany odpowiedniej wielkości.

7. Dla dokonania obrzędu należy przygotować:

— Pontyfikał Rzymski i Lekcjonarz;
— krzesło dla biskupa;
— jeżeli ma być wmurowany: kamień węgielny, który zgodnie ze zwyczajem powinien być ociosany i narożny, a także zaprawę cementową oraz narzędzia służące do umieszczenia kamienia na fundamentach;
— naczynie z wodą święconą i kropidło;
— kadzielnicę z łódką do kadzidła i łyżeczką;
— krzyż procesyjny oraz świeczniki dla ministrantów.

Należy przygotować urządzenia nagłaśniające, aby zebrany lud mógł dobrze słyszeć czytania, modlitwy i pouczenia.

8. Przy sprawowaniu obrzędu używa się szat liturgicznych koloru białego lub koloru danego święta. Należy więc przygotować:

— dla biskupa: albę, stułę, kapę, mitrę i pastorał;
— dla kapłana, jeśli przewodniczy obrzędowi: albę, stułę i kapę;
— dla diakonów: alby, stuły, a według możliwości i dalmatyki;
— dla innych usługujących: alby lub inne szaty prawnie uznane.

OBRZĘD BŁOGOSŁAWIEŃSTWA

Część pierwsza

DOJŚCIE NA MIEJSCE BUDOWY KOŚCIOŁA

9. Zgromadzenie ludu i dojście na miejsce, w którym odbywa się obrzęd, zależnie od okoliczności czasu i miejsca, odbywa się według jednej z dwóch form niżej opisanych.

A. FORMA PIERWSZA: PROCESJA

10. W oznaczonej porze wierni gromadzą się w odpowiednim miejscu i stamtąd procesjonalnie udają się na miejsce budowy.

11. Biskup ubrany w święte szaty, w mitrze i z pastorałem, razem z usługującymi udaje się do zgromadzonego ludu i po oddaniu mitry i pastorału pozdrawia lud słowami:

Miłość Boga Ojca, łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa i dar jedności w Duchu Świętym niech będą z wami wszystkimi.

Lud odpowiada: **I z duchem twoim.**

Można użyć innych słów, zwłaszcza z Pisma Świętego.

12. Następnie biskup krótko przemawia do ludu, aby przygotować go do obrzędu i wyjaśnić jego znaczenie.

13. Po przemówieniu biskup mówi: **Módlmy się.**

Wszyscy przez jakiś czas modlą się w ciszy. Potem biskup mówi:

Boże, Ty tak zbudowałeś swój Kościół, że wzniesiony na fundamencie Apostołów wspiera się na kamieniu węgielnym, którym jest sam Jezus Chrystus, spraw, aby lud zgromadzony w Twoje imię Ciebie czcił, Ciebie miłował, szedł za Tobą i wzrastał jako świątynia Twojej chwały, aż za Twoim przewodem dojdzie do niebieskiej ojczyzny. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: **Amen.**

14. Po modlitwie biskup bierze mitrę i pastorał.

Jeżeli okoliczności za tym przemawiają, diakon wzywa: **Idźmy w pokoju.** Wyrusza procesja w zwykłym porządku. Na czele procesji idzie ministrant z krzyżem między dwoma ministrantami niosącymi zapalone świece; następnie duchowieństwo, biskup z diakonami asystującymi i z innymi ministrantami, w końcu wierni. W czasie procesji śpiewa się antyfonę z psalmem 84(83) lub inną pieśń.

Antyfona: Dusza ma tęskni za świątynią Pana.

Psalm 84(83)

2 Jak miłe są Twoje przybytki,
Panie Zastępów!
3 Dusza moja stęskniona pragnie przedsionków Pańskich,
serce moje i ciało radośne wołają do Boga żywego.
(Powtarza się antyfonę)
4 Nawet wróbel znajduje swój dom, a jaskółka gniazdo,
gdzie złoży swe pisklęta:
przy ołtarzach Twoich, Panie Zastępów, Królu mój i Boże!
5 Szczęśliwi, którzy mieszkają w domu Twoim Panie,
nieustannie wielbiąc Ciebie.
(Powtarza się antyfonę)
6 Szczęśliwi, których moc jest w Tobie,
którzy zachowują ufność w swym sercu.
7 Przechodząc suchą doliną w źródła ją zamieniają,
a wczesny deszcz błogosławieństwem ją okryje.
(Powtarza się antyfonę)
8 Mocy im będzie przybywać,
ujrzą na Syjonie Boga nad bogami.
9 Panie Zastępów, usłysz modlitwę moją,
nakłoń ucho, Boże Jakuba.
(Powtarza się antyfonę)
10 Spójrz, Boże, nasza tarczo,
wejrzyj na twarz Twojego mesjasza.
11 Doprawdy, dzień jeden w przybytkach Twoich
lepszy jest niż innych tysiące.
(Powtarza się antyfonę)
12 Wolę stać w progu mojego Boga
niż mieszkać w namiotach grzeszników.

13 Bo Pan Bóg jest słońcem i tarczą,
On hojnie darzy łaską i chwałą,
nie odmawia dobrodziejstw żyjącym nienagannie.
(Powtarza się antyfonę)

Następuje czytanie słowa Bożego, jak podano niżej w numerach 18—22.

B. FORMA DRUGA: ZGROMADZENIE W MIEJSCU, GDZIE MA BYĆ ZBUDOWANY NOWY KOŚCIÓŁ

15. Jeżeli procesja nie może się odbyć, albo wydaje się niedogodna, wierni gromadzą się w miejscu, gdzie ma być zbudowany nowy kościół. Gdy lud się zgromadzi, śpiewa się aklamację lub inną pieśń.

Aklamacja

Niech Wiekuisty ześle trwały pokój temu zgromadzeniu,
Niech Słowo Ojca będzie pokojem dla ludu Bożego.
Niech Duch Pocieszyciel udzieli pokoju wszystkim narodom.

Biskup ubrany w święte szaty, w mitrze i z pastorałem, razem z usługującymi udaje się do zgromadzonego ludu i po oddaniu mitry i pastorału pozdrawia lud słowami:

Miłość Boga Ojca, łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa i dar jedności w Duchu Świętym niech będą z wami wszystkim.

Lud odpowiada: **I z duchem twoim.**

Można użyć innych słów, zwłaszcza z Pisma Świętego.

16. Następnie biskup krótko przemawia do ludu, aby przygotować go do obrzędu i wyjaśnić jego znaczenie.

17. Po przemówieniu biskup mówi: **Módlmy się.**

Wszyscy przez jakiś czas modlą się w ciszy. Potem biskup mówi:

Boże, Ty tak zbudowałeś swój Kościół, że wzniesiony na fundamencie Apostołów wspiera się na kamieniu węgielnym, którym jest sam Jezus Chrystus, spraw, aby lud zgromadzony w Twoje imię Ciebie czcił, Ciebie miłował, szedł za Tobą i wzrastał jako świątynia Twojej chwały, aż za Twoim przewodem dojdzie do niebieskiej ojczyzny. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: **Amen.**

Część druga
CZYTANIE SŁOWA BOŻEGO

18. Czyta się jeden lub kilka odpowiednich tekstów Pisma Świętego. Należy je wybrać przede wszystkim spomiędzy tych, które są przewidziane w Lekcjonarzu mszalnym na obrzęd poświęcenia kościoła i przepleść psalmem responsoryjnym albo innym odpowiednim śpiewem. Wypada wybrać następujące czytania, zwłaszcza jeżeli wmurowuje się kamień węgielny.

CZYTANIA Z PISMA ŚWIĘTEGO

19. 1. 1Krl 5, 17—32: *Król polecił wyłamać kamienie wielkie i wyborowe na założenie fundamentów świątyni.* Salomon przesłał Hiramowi takie słowa: „Wiesz, że Dawid...

2. Iz 28, 16—17: *Kładę kamień dobrany, węgielny, cenny.* Tak mówi Pan Bóg: Oto ja kładę kamień...

3. Dz 4, 8—12: *Jezus, którego ukrzyżowaliście, jest kamieniem węgielnym.* Piotr napełniony Duchem Świętym powiedział: Przełożeni ludu... (Lekcjonarz mszalny T. II, s. 326).

4. 1 Kor 10, 1—6: *Skałą był Chrystus. Nie chciałbym, bracia...*

PSALMY RESPONSORYJNE

20. 1. Ps 24(23), 1—2, 3—4ab. 5—6
R. (2 Kr 7, 16a): Miejsce to wybrałem, aby je uświęcić.
2. Ps 42(41), 3. 5bcd; Ps 43(42), 3. 4
R. (Por. Ps 42, 3): Na górę świętą prowadź mnie, mój Boże.
3. Ps 87(86), 1—3. 4—6. 6—7
R. (Por. Ps 87(86), 1): Na świętych górach wznosi się gród Pański.
4. Ps 100(99), 2. 3. 5
R. (Por. Ez 37, 27): Pan Bóg zamieszka wśród swojego ludu.
5. Ps 118(117), 1—2. 16ab—17. 22—23
R. (Por. 1 Kor 3, 11): Fundamentem Kościoła jest sam Jezus Chrystus.

EWANGELIE

21. 1. Mt 7, 21—29: *Dom zbudowany na skale i dom wzniesiony na piasku.* Jezus powiedział do swoich uczniów: „Nie każdy, który mi mówi...
(Lekcjonarz mszalny T. VI, s. 169 *).

2. Mt 16, 13—18: *Na tej skale zbuduję mój Kościół.* Jezus przyszedł w strony Cezarei Filipowej...
(Lekcjonarz mszalny T. VI, s. 30 *).

3. Mk 12, 1—12: *Kamień odrzucony przez budujących stał się głowicą węgła.* Jezus zaczął mówić do arcykapłanów, uczonych w Piśmie i starszych w przypowieściach...

4. Łk 6, 46—49: *Fundament założył na skale.* Jezus powiedział do swoich uczniów: Czemu to wzywacie mnie „Panie, Panie"...

22. Po czytaniach następuje homilia, w której należy wyjaśnić perykopy biblijne i znaczenie obrzędu: Chrystus jest kamieniem węgielnym Kościoła; budowla, którą ma wznieść żywy Kościół złożony z wiernych będzie domem Bożym i zarazem domem Ludu Bożego.

23. Po homilii, zgodnie z miejscowym zwyczajem można odczytać akt błogosławieństwa kamienia węgielnego i rozpoczęcia budowy kościoła, przeznaczony do wmurowania razem z kamieniem węgielnym w fundamenty świątyni. Podpisuje go biskup i przedstawiciele zajmujących się budową kościoła.

Część trzecia

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO PLACU POD BUDOWĘ NOWEGO KOŚCIOŁA

24. Po homilii biskup składa mitrę, wstaje i błogosławi plac pod budowę nowego kościoła, mówiąc:

Módlmy się.

Boże, Ty swoją świętością napełniasz cały świat, aby wszędzie uwielbiano Twoje imię: pobłogosław swoich wiernych, który ofiarnością i pracą przygotowali to miejsce, by na nim zbudować kościół ku Twojej chwale. Spraw, aby w tej jedności serc i duchowej radości, w której dzisiaj rozpoczynają to dzieło, mogli wkrótce w Twojej świątyni sprawować święte obrzędy a potem w niebie wysławiać Ciebie bez końca. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: **Amen.**

25. Biskup otrzymuje mitrę i kropi święconą wodą plac pod kościół. Może to zrobić stojąc w miejscu, albo obchodząc procesjonalnie fundamenty z usługującymi. W takim wypadku śpiewa się antyfonę z Psalmem 48(47), albo inną pieśń.

Antyfona: Jak drogie kamienie wszystkie Twoje mury. (O.W. Alleluja).

Psalm 48(47)

2 Wielki jest Pan i godzien wielkiej chwały
w mieście Boga naszego.
3 Święta Jego góra, wspaniałe wzniesienie,
radością jest całej ziemi.
Góra Syjon, kres północy,
jest miastem wielkiego Króla.
4 Bóg w zamkach swoich
okazał się obroną.
(Powtarza się antyfonę)
9 Cośmy słyszeli, to zobaczyliśmy w mieście Pana Zastępów,
w mieście naszego Boga;
Bóg je umacnia na wieki.
10 Rozważamy, Boże, łaskawość Twoją
we wnętrzu Twej świątyni.
11 Jak imię Twe, Boże, tak i chwała Twoja
sięga po krańce ziemi,
prawica Twoja pełna jest sprawiedliwości.
(Powtarza się antyfonę)
13 Obejdźcie Syjon dokoła,
policzcie jego wieże.
14 Przypatrzcie się jego murom,
zobaczcie jego warownie,
by powiedzieć przyszłym pokoleniom,
15 że Bóg jest naszym Bogiem na wieki
i On nas będzie prowadził.
(Powtarza się antyfonę)

Część czwarta

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO I POŁOŻENIE KAMIENIA WĘGIELNEGO

26. Po błogosławieństwie placu: albo odbywa się błogosławieństwo i założenie kamienia węgielnego, jak opisano w numerach 27—29, albo, jeżeli nie przewiduje się założenia kamienia węgielnego, bezpośrednio odbywa się zakończenie obrzędów, jak wskazano w numerach 30—31.

27. Biskup podchodzi do miejsca, w którym należy umieścić kamień węgielny i po zdjęciu mitry błogosławi go mówiąc:
Módlmy się.
Boże, Ojcze święty, Twój Syn, narodzony z Maryi Dziewicy, został zapowiedziany przez Proroka jako kamień oderwany od góry bez dotknięcia ludzkiej ręki i nazwany przez Apostoła niezmiennym fundamentem: pobłogosław † ten kamień węgielny, który kładziemy w imię Chrystusa; i spraw, aby to dzieło rozpoczęło się, wzrosło i zakończyło w Chrystusie, którego ustanowiłeś początkiem i celem wszystkich rzeczy. Który żyje i króluje na wieki wieków.
Wszyscy: **Amen.**
Jeżeli przemawiają za tym okoliczności, biskup kropi kamień wodą święconą i okadza. Następnie wkłada mitrę.

28. Biskup umieszcza kamień węgielny na fundamentach kościoła w milczeniu lub, zależnie od okoliczności, wypowiada następujące słowa, albo inne, odpowiednio dobrane:
Z wiarą w Jezusa Chrystusa kładziemy ten kamień węgielny w fundamencie świątyni. Niech w kościele tu wzniesionym czerpią ludzie świętą moc sakramentów i łaskę, niech wzywają i wysławiają imię naszego Pana Jezusa Chrystusa, któremu chwała i panowanie przez wszystkie wieki wieków.
Wszyscy: **Amen.**

29. Murarz spaja kamień zaprawą. W tym czasie można śpiewać antyfonę, albo inną pieśń.
Antyfona: Dom Pański jest dobrze zbudowany na mocnej skale. (O. W. Alleluja).

ZAKOŃCZENIE OBRZĘDU

30. Po zakończeniu śpiewu biskup zdejmuje mitrę. Odbywa się modlitwa powszechna ujęta w tych lub podobnych słowach:
Drodzy bracia i siostry, błagajmy Boga Ojca wszechmogącego, aby z wszystkich, którzy zgromadzili się tutaj na budowie nowego kościoła, uczynił żywą świątynię swojej chwały wzniesioną na Jezusie Chrystusie jako kamieniu węgielnym.
Diakon: Wołajmy do Boga: Błogosław i zachowaj Kościół swój, Panie.
Wszyscy: Błogosław i zachowaj Kościół swój, Panie.
Diakon: Błagajmy Boga, aby zjednoczył swoje dzieci, przez grzech rozdzielone.
Wszyscy: Błogosław i zachowaj Kościół swój, Panie.
Diakon: Błagajmy Boga, aby utwierdził w mocnej wierze Kościoła wszystkich, którzy ofiarami i pracą chcą przyczynić się do wzniesienia tej świątyni.
Wszyscy: Błogosław i zachowaj Kościół swój, Panie.
Diakon: Błagajmy Boga, aby nasi bracia, którzy nie mogą wznosić

kościołów na chwałę Bożą, tworzyli żywą świątynię i dawali świadectwo swojej wierze.

Wszyscy: Błogosław i zachowaj Kościół swój, Panie.

Diakon: Błagajmy Boga, aby przez swoje działanie nas oczyścił i przygotował do sprawowania świętych misteriów w tym kościele.

Wszyscy: Błogosław i zachowaj Kościół swój, Panie.

Następnie biskup zachęca do odmówienia modlitwy Pańskiej **tymi** lub podobnymi słowami:

Niech głos modlącego się Kościoła złączy się z głosem Chrystusa. Błagajmy Ojca niebieskiego słowami, których nas nauczył Jego Syn. Jednym głosem wołajmy: Ojcze nasz....

Biskup bezpośrednio dodaje:

Uwielbiamy Ciebie, Panie, Ojcze święty, bo pozwalasz wznosić kościoły Twoim wiernym, którzy przez chrzest stali się Twoją świątynią. Wejrzyj na Twoich synów i córki, którzy z radością zgromadzili się na rozpoczęcie budowy nowego kościoła i spraw, aby wzrastali jako świątynia Twojej chwały, aż udoskonaleni przez działanie Twojej łaski zostaną umieszczeni w murach niebieskiego miasta. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: **Amen.**

31. Biskup otrzymuje mitrę i pastorał i błogosławi lud jak zwykle. Diakon odsyła lud mówiąc:

Idźcie w pokoju Chrystusa.

Wszyscy: **Bogu niech będą dzięki.**

32. Jeżeli po położeniu kamienia węgielnego odprawia się Mszę św. na miejscu budowy kościoła, należy wybrać albo formularz z dnia, albo o Tutule kościoła.

Rozdział II

POŚWIĘCENIE KOŚCIOŁA

WPROWADZENIE

1. NATURA I GODNOŚĆ KOŚCIOŁÓW

1. Chrystus przez swoją śmierć i zmartwychwstanie stał się prawdziwą i doskonałą świątynią Nowego Przymierza [1] i zgromadził lud nabyty.

Ten lud święty zebrany w jedności Ojca, Syna i Ducha Świętego jest Kościołem [2] czyli świątynią Boga, zbudowaną z żywych kamieni, gdzie Ojciec doznaje czci w Duchu i prawdzie [3].

---

1 Por. J 2, 21.

2 Por. S. Cyprianus, De oratione dominica, 23: PL 4, 553; KK n. 4: AAS 57, 1965, p. 7.

3 Por. J 4, 23.

Słusznie więc od dawna nazywa się „kościołem" także budynek, w którym zbiera się wspólnota chrześcijańska, aby słuchać słowa Bożego, razem się modlić, przystępować do sakramentów oraz sprawować Eucharystię.

2. Jako widzialna budowla, dom ten jest szczególnym znakiem Kościoła pielgrzymującego na ziemi i obrazem Kościoła przebywającego w niebie.

Jeżeli Kościół powstaje jako budowla przeznaczona wyłącznie i na stałe na gromadzenie się Ludu Bożego i do sprawowania liturgii, wypada poświęcić go Bogu w uroczystym obrzędzie, stosownie do starożytnego zwyczaju Kościoła.

3. Kościół, jak tego wymaga jego natura, powinien być przystosowany do sprawowania świętych obrzędów, odznaczać się szlachetnym pięknem, ale bez przepychu, by przez to stał się prawdziwym symbolem i znakiem rzeczywistości nadprzyrodzonej.

„Ogólny plan budowli kościelnej powinien być tak pomyślany, by ukazywał w pewien sposób obraz zgromadzonej wspólnoty, umożliwiał zachowanie należytego porządku a także ułatwiał każdemu prawidłowe wykonanie jego funkcji".

Oprócz tego należy zachować normy ustalone w Ogólnym wprowawadzeniu do Mszału Rzymskiego odnoszące się do prezbiterium, ołtarza, siedzenia celebransa, ambony i miejsca przechowywania Najświętszego Sakramentu[4].

Należy również wiernie przestrzegać zasad dotyczących rzeczy i miejsc przeznaczonych do udzielania innych sakramentów, w pierwszym rzędzie Chrztu i Pokuty[5].

II. TYTUŁ KOŚCIOŁA I ZŁOŻENIE W NIM RELIKWII ŚWIĘTYCH

4. Każdy kościół, który ma być poświęcony, powinien posiadać tytuł. Tytułem kościoła może być: Przenajświętsza Trójca, Pan nasz Jezus Chrystus pod wezwaniem tajemnicy z Jego życia lub imienia już wprowadzonego do liturgii świętej, Duch Święty, Najświętsza Maryja Panna pod jakimś wezwaniem w liturgii świętej już przyjętym, Święci Aniołowie, Święty wpisany w Martyrologium Rzymskim lub umieszczony w prawnie zatwierdzonym Dodatku, nie może natomiast być nim Błogosławiony bez specjalnego indultu Stolicy Apostolskiej. Tytuł kościoła powinien być tylko jeden, z wyjątkiem tych Świętych, którzy razem są umieszczeni w kalendarzu.

5. W miarę możności należy zachować tradycję liturgii rzymskiej składania pod ołtarzem relikwii Męczenników lub innych Świętych[6].

---

4 Missale Romanum, Institutio generalis, nn. 253, 257, 258, 259—267, 271, 272, 276—277. Cf. Rituale Romanum, Die sacra communione et de cultu mysterii eucharistici extra Missam, nn. 6 et 9—11.

5 Por. Rituale Romanum, Ordo Baptismi parvulorum, n. 25; Ordo Paenitentiae, n. 12.

6 Por. Missale Romanum, Institutio generalis n. 266.

Trzeba jednak mieć na uwadze:

a) Składane relikwie mają być takiej wielkości, by można było wywnioskować, że są częściami ciał ludzkich. Należy unikać składania zbyt małych części relikwii jednego lub wielu Świętych.

b) Z największą starannością należy dbać o autentyczność składanych relikwii. Lepiej jest poświęcić ołarz bez relikwii niż składać pod nim relikwie niepewnego pochodzenia.

c) Szkatuły z relikwiami nie należy umieszczać ani nad ołtarzem, ani w mensie ołtarza, lecz pod jego mensą z uwzględnieniem kształtu ołtarza.

III. SPRAWOWANIE POŚWIĘCENIA

Szafarz obrzędu

6. Biskup, któremu powierzona została troska o Kościół lokalny, powinien poświęcić Bogu nowo wybudowane kościoły w diecezji. Jeżeli sam nie może przewodniczyć obrzędowi, niech zleci to zadanie innemu biskupowi, zwłaszcza swojemu współpracownikowi lub pomocnikowi w pracy duszpasterskiej nad wiernymi, dla których nowy kościół został zbudowany. W wypadkach nadzwyczajnych, biskup może zlecić tę czynność specjalym mandatem kapłanowi.

Wybór dnia

7. Na poświęcenie nowego kościoła wybiera się dzień, w którym wierni mogą liczniej się zgromadzić, a przede wszystkim niedzielę. Ponieważ w tym obrzędzie wszystko przenika myśl o poświęceniu, nie powinno się go urządzać w dniach, których tajemnic nie można pominąć: Triduum Paschalne, Narodzenie, Objawienie i Wniebowstąpienie Pańskie, Zesłanie Ducha Świętego, Środę Popielcową, w dniach Wielkiego Tygodnia oraz Dzień Zaduszny.

Msza św. w dniu poświęcenia

8. Odprawienie Mszy św. wiąże się ściśle z obrzędem poświęcenia kościoła. Gdy więc dokonuje się poświęcenie kościoła, opuszcza się teksty liturgiczne danego dnia a stosuje się teksty własne poświęcenia, zarówno w liturgii słowa jak i w liturgii Eucharystii.

9. Wypada, aby biskup koncelebrował Mszę św. z kapłanami, biorącymi udział w obrzędach poświęcenia oraz z kierującymi parafią lub wspólnotą, dla której zbudowano kościół.

Liturgia godzin w dniu poświęcenia

10. Dzień poświęcenia kościoła ma stopień uroczystości w tym kościele.

Od pierwszych nieszporów w Liturgii godzin odmawia się teksty o poświęceniu kościoła. Tam, gdzie dokonuje się obrzęd złożenia relikwii, jest wskazane odprawienie Wigilii przy relikwiach Męczennika lub Świętego, którego relikwie mają być złożone pod ołtarzem. Najlepszą formą jest odprawienie Godziny czytań z zastosowaniem tekstów

wspólnych lub własnych. Przy zachowaniu ustalonych zasad. Wigilię należy tak adaptować, by ułatwić udział wiernych [7].

Poszczególne części obrzędu

A. Wejście do kościoła

11. Obrzęd poświęcenia zaczyna się wejściem do kościoła. Może się ono dokonać w trojaki sposób. Należy wybrać ten sposób, który wydaje się być najbardziej dostosowany do warunków miejsca i czasu:

— procesja do kościoła, który ma być poświęcony: wszyscy gromadzą się w sąsiednim kościele lub w innym odpowiednim miejscu, z którego biskup, ministranci oraz wierni idą wśród modlitw i śpiewu psalmów do nowego kościoła;

— uroczyste wejście: jeśli nie może odbyć się lub nie jest wskazana procesja, wtedy wspólnota gromadzi się przy drzwiach kościoła;

— zwykłe wejście: wierni gromadzą się w samym kościele.

Biskup, koncelebransi i ministranci wchodzą zwyczajnym sposobem z zakrystii.

Dwa obrzędy zasługują na podkreślenie przy wejściu do nowego kościoła:

a) Przekazanie kościoła: delegaci tych, którzy wybudowali kościół, przekazują go biskupowi.

b) Pokropienie kościoła: biskup błogosławi wodę i skrapia nią lud, który stanowi duchową świątynię, oraz ściany kościoła i ołtarz.

B. Liturgia słowa

12. W liturgii słowa czyta się trzy perykopy wybrane z proponowanych w Lekcjonarzu T. VI, s. 3 * na dzień poświęcenia kościoła.

W pierwszym czytaniu należy zawsze, nawet w okresie paschalnym, odczytać tekst z księgi Nehemiasza, opisujący jak ludność Jerozolimy zebrała się u pisarza Ezdrasza, by wysłuchać proklamacji prawa Bożego (Ne 8, 1—4a. 5—6. 8—10).

13. Po czytaniach biskup wygłasza homilię, w której wyjaśnia znaczenie tekstów biblijnych oraz poświęcenia kościoła. Zawsze odmawia się wyznanie wiary. Opuszcza się natomiast modlitwę wiernych, gdyż zamiast niej śpiewa się Litanię do Wszystkich Świętych.

C. Modlitwa poświęcenia oraz namaszczenia kościoła i ołtarza

Złożenie relikwii świętych

14. Po odśpiewaniu Litanii, jeśli tak postanowiono, składa się relikwie jakiegoś Męczennika na znak, że ofiara członków wzięła swój po-

[7] Por. Liturgia Horarum, Institutio generalis, nn. 70—73.

czątek z ofiary Głowy [8]. Tam gdzie nie ma relikwii Męczennika, można złożyć pod ołtarzem relikwie innego Świętego.

Modlitwa poświęcenia

15. Najważniejszym i jedynie koniecznym obrzędem przy poświęceniu kościoła jest sprawowanie Eucharystii. Zgodnie jednak z powszechnym zwyczajem tak Wschodniego jak Zachodniego Kościoła, odmawia się również specjalną modlitwę poświęcenia, która wyraża zamiar poświęcenia kościoła Panu na stałe i uprasza Jego błogosławieństwo.

Obrzędy namaszczenia, okadzenia, nakrycia i oświetlenia ołtarza

16. Obrzędy namaszczenia, okadzenia, nakrycia i oświetlenia ołtarza są widocznymi znakami ukazującymi niewidzialne dzieła, których Pan dokonuje za pośrednictwem Kościoła sprawującego Boże misteria, a zwłaszcza Eucharystię.

a) Namaszczenie ołtarza i ścian kościoła:

— Przez namaszczenie krzyżem ołtarz staje się symbolem Chrystusa, który przed wszystkimi został „Namaszczony" i tak jest nazwany. Ojciec przecież namaścił Go Duchem Świętym i ustanowił Najważniejszym Kapłanem, aby na ołtarzu swego Ciała złożył w ofierze swoje życie za zbawienie wszystkich;

— Namaszczenie kościoła oznacza poświęcenie go dla kultu chrześcijańskiego całkowicie i na zawsze. Zgodnie z tradycją liturgiczną dokonuje się dwanaście namaszczeń, albo, stosownie do warunków, cztery, przez co się zaznacza, że kościół jest obrazem świętego miasta Jeruzalem.

b) Kadzidło spala się na ołtarzu, aby ukazać, że ofiara Chrystusa, która w tym misterium wciąż jest obecna, wznosi się do Boga jako słodka woń. Ma to również wyrazić myśl, że modły wiernych pełne błagań i wdzięczności docierają do tronu Boga [9].

Okadzenie wnętrza kościoła wskazuje, że przez poświęcenie stał się on domem modlitwy. Przede wszystkim jednak okadza się Lud Boży, gdyż on jest świątynią żywą, w której każdy wierny jest duchowym ołtarzem [10].

c) Nakrycie ołtarza wskazuje, że ołtarz chrześcijański jest miejscem ofiary eucharystycznej oraz Stołem Pańskim. Dokoła niego stoją ka-

---

8 Por. Missale Romanum, Commune Martyrum 8, Super oblata; S. Ambrosius, Epistula 22, 13: PL 16, 1023: „Succedant victimae triumphales in locum ubi Christus hostia est. Sed ille super altare, qui pro omnibus passus est. Isti sub altari, qui illius redempti sunt passione". Cf. Ps. Maximus Taurinensis, Sermo 78: PL 57, 689—690. Ap 6, 9: „Vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei et propter testimonium quod habebant".

9 Por. Ap 8, 3—4.

10 Por. Rz 12, 1.

płani i wierni i przez tę samą czynność, choć spełniają różne funkcje, sprawują Pamiątkę śmierci i zmartwychwstania Chrystusa oraz spożywają Wieczerzę Pańską. Dlatego Ołtarz jako stół uczty ofiarnej odpowiednio się przygotowuje i uroczyście ozdabia. Oznacza to wyraźnie, że ołtarz jest Stołem Pana, do którego wszyscy wierni przychodzą z radością, by posilić się Bożym pokarmem, a mianowicie Ciałem i Krwią ofiarowanego Chrystusa.

d) Oświetlenie ołtarza, po którym następuje oświetlenie kościoła, przypomina, że Chrystus jest „Światłem na oświecenie pogan"[11], którego blaskiem jaśnieje Kościół, a dzięki niemu także cała rodzina ludzka.

D. Sprawowanie Eucharystii

17. Na przygotowanym ołtarzu biskup sprawuje Eucharystię, która jest główną i najstarszą częścią obrzędu[12]. Sprawowanie Eucharystii ściśle wiąże się z obrzędem poświęcenia kościoła:

— przez sprawowanie eucharystycznej ofiary osiąga się i za pośrednictwem znaków ukazuje się najwyższy cel, dla którego zbudowano kościół i wzniesiono ołtarz;

— Eucharystia, która uświęca serca tych, którzy ją przyjmują, w pewien sposób uświęca też ołtarz i miejsce jej sprawowania, jak to niejednokrotnie stwierdzili starożytni Ojcowie Kościoła: „Godny podziwu jest ołtarz, bo choć z natury swej jest kamieniem, staje się święty, gdy tylko przyjmie Ciało Chrystusa"[13];

— ścisły związek między poświęceniem kościoła i sprawowaniem Eucharystii ukazuje się także przez to, że Msza św. na poświęcenie kościoła posiada własną prefację głęboko wnikającą w znaczenie obrzędu.

IV. ADAPTACJA OBRZĘDÓW

Uprawnienia konferencji biskupów w zakresie adaptacji

18. Konferencje Biskupów mogą ten obrzęd dostosować do zwyczajów poszczególnych regionów w taki jednak sposób, by w niczym nie umniejszyć jego godności i uroczystości.

Powinny być zachowane następujące elementy:

a) nie wolno nigdy opuścić oprawiania Mszy św. z własną prefacją oraz modlitwy poświęcenia;

b) jeżeli ważne przyczyny nie sprzeciwiają się temu, należy zachować obrzędy, które według tradycji liturgicznej mają szczególne znaczenie i wymowę (por. nr 16), gdy tego wymagają okoliczności, można odpowiednio adaptować formuły. Przy dokonywaniu adaptacji niech kompetentna władza kościelna przedstawi je Stolicy Apostolskiej i za jej zgodą wprowadzi stosowne zmiany[14].

---

11 Łk 2, 32.

12 Por. Vigilius PP., Epistula ad Profuturum episcopum, IV: Pl 84, 832.

13 S. Ioannes Chrysostomus, Homil. XX in II Cor., 3: PG 61, 540.

14 Por. KL n. 40: AAS 56, 1964, p. 111.

Uprawnienia szafarzy

19. Do kompetencji biskupa i tych, którzy przygotowują obrzędy, należy:

— ustalenie sposobu wejścia do kościoła (por. nr 11);

— określenie sposobu przekazania nowego kościoła biskupowi (por. nr 11);

— decyzja o stosowności złożenia relikwii Świętych. W tej sprawie należy mieć na uwadze przede wszystkim dobro duchowe wiernych oraz zachować przepisy zawarte w nr 5.

Rektor kościoła przy pomocy współpracowników w duszpasterstwie powinien ustalić i przygotować wszystko, co dotyczy, czytań, śpiewów i pomocy duszpasterskich dla owocnego udziału ludu i tego, co służy do podkreślenia uroczystości obrzędów.

V. PRZYGOTOWANIE DUSZPASTERSKIE

20. Aby wierni owocnie uczestniczyli w obrzędzie poświęcenia, rektor kościoła oraz inni doświadczeni duszpasterze powinni ich pouczyć o doniosłości tego aktu liturgicznego i o jego znaczeniu duchowym, kościelnym i misyjnym.

Wiernych należy pouczyć o znaczeniu poszczególnych części kościoła, o ich przeznaczeniu, jak również o obrzędzie poświęcenia i o głównych symbolach liturgicznych w nim zawartych, by sami wierni przy pomocy odpowiednich środków poprzez obrzędy i modlitwy w pełni zrozumieli znaczenie poświęcenia kościoła i mogli świadomie, pobożnie i czynnie uczestniczyć w tej świętej czynności.

VI. PRZYGOTOWANIE RZECZY POTRZEBNYCH DO POŚWIĘCENIA KOŚCIOŁA

21. Do sprawowania obrzędu poświęcenia kościoła należy przygotować:

a) Na miejscu, gdzie zbierają się wierni:

— Pontyfikał Rzymski;

— krzyż procesyjny;

— jeśli relikwie Świętych mają być niesione w procesji, wszystko to, co wyliczono w nr 24 a);

b) W zakrystii lub prezbiterium, albo w obrębie święconego kościoła, w zależności od przeznaczenia przedmiotów:

— Mszał Rzymski, Lekcjonarz;

— naczynie z wodą do poświęcenia i kropidło;

— naczynie z krzyżmem świętym;

— ręczniki do wycierania ołtarza;

— jeśli potrzeba tego wymaga, lniany obrus nasycony woskiem lub ceratę wielkości mensy ołtarza;

— tacę i dzbanek z wodą, ręczniki i rzeczy potrzebne do obmycia rąk biskupa i kapłanów, którzy namaszczali ściany kościoła;

— płócienny fartuch;

— przyrządy do palenia kadzidła i wonności, względnie ziarna kadzidła i małe świeczki do spalenia na ołtarzu;

— kadzielnice z łódkami i łyżeczkami;

— kielich, korporał, puryfikaterze, ręczniczek;

— chleb, wino i wodę do odprawiania Mszy św.;

— krzyż ołtarzowy, chyba, że w prezbiterium znajduje się już krzyż lub krzyż procesyjny umieszcza się w pobliżu ołtarza;

— obrusy, świece, świeczniki;

— według uznania kwiaty;

— klęcznik dla biskupa.

22. Należy zachować dawny chwalebny zwyczaj umieszczania krzyżów sporządzonych z kamienia, spiżu lub innego stosownego materiału, albo rzeźbienia ich na ścianach kościoła. Należy zatem przygotować dwanaście lub cztery krzyże, stosownie do ilości namaszczeń (por. nr 16) i odpowiednio rozmieścić na ścianach kościoła na stosownej wysokości. Pod każdym krzyżem należy umieścić mały uchwyt, w który wkłada się mały świecznik z zapaloną świecą.

23. We Mszy św. poświęcenia kościoła używa się szat liturgicznych koloru białego lub świątecznego. Należy przygotować:

— dla biskupa: albę, stułę, ornat, mitrę, pastorał oraz paliusz, jeśli go używa;

— dla koncelebrujących kapłanów, szaty do Mszy św. koncelebrowanej;

— dla innych ministrantów: alby lub inne szaty prawnie uznane.

24. Jeśli relikwie Świętych mają być umieszczone w ołtarzu, należy przygotować:

a) Na miejscu, gdzie zbierają się wierni:

— szkatułę z relikwiami otoczoną kwiatami i lampionami. Jeśli wejście jest uproszczone, można ją umieścić przed rozpoczęciem obrzędów w odpowiednim miejscu w prezbiterium;

— dla diakonów, którzy są przeznaczeni do niesienia relikwii: albę, stułę czerwonego koloru, jeśli są to relikwie Męczenników, w innych wypadkach białego koloru, oraz jeśli to możliwe, dalmatyki. Jeśli natomiast relikwie niosą kapłani, należy dla nich przygotować ornaty.

Relikwie mogą także nieść ministranci ubrani w alby lub szaty prawnie uznane.

b) W prezbiterium:

— mały stolik, na którym składa się szkatułę z relikwiami na czas pierwszej części obrzędu poświęcenia.

c) W zakrystii:

— zaprawę wapienną lub cementową, którą przymocuje się płytę nakrywającą relikwie; powinien być obecny murarz, który we właściwym czasie zamknie wnękę, w której znajdą się relikwie.

25. Należy sporządzić dwa egzemplarze aktu poświęcenia kościoła, podpisane przez biskupa, rektora kościoła i delegatów miejscowej wspólnoty. Jeden egzemplarz należy zachować w archiwum diecezji, a drugi w archiwum poświęconego kościoła. Tam zaś, gdzie następuje złożenie relikwii, sporządza się trzeci egzemplarz, celem przechowania w szkatule z relikwiami. W dokumentach tych należy podać rok, miesiąc i dzień poświęcenia kościoła, nazwisko biskupa, który dokonał obrzędu, tytuł kościoła, jak również imiona Męczenników lub Świętych, których relikwie złożono w ołtarzu, jeśli to się odbyło. W odpowiednim miejscu kościoła należy umieścić tablicę z napisem określającym dzień, miesiąc i rok poświęcenia, tytuł kościoła oraz nazwisko biskupa, który dokonał obrzędu.

VII. ROCZNICA POŚWIĘCENIA

A. W dniu rocznicy poświęcenia kościoła katedralnego

26. Aby bardziej uwidocznić znaczenie i godność Kościoła lokalnego, obchodzi się rocznicę poświęcenia jego kościoła katedralnego, jako uroczystość w samym kościele katedralnym, a w innych kościołach diecezji jako święto [15]. Jeśli w tym dniu istnieje stała przeszkoda, wyznacza się najbliższy dzień wolny na obchód poświęcenia.

Wypada, by w rocznicę poświęcenia biskup sprawował Eucharystię w kościele katedralnym w koncelebrze z Kapitułą kanoników lub Radą kapłańską przy uczestnictwie jak największej liczby wiernych.

B. W dniu rocznicy poświęcenia własnego Kościoła

27. Dzień rocznicy poświęcenia kościoła obchodzi się jako uroczystość [16].

OBRZĘDY POŚWIĘCENIA

Część piewsza
OBRZĘDY WSTĘPNE

WEJŚCIE DO KOŚCIOŁA

28. Wejście do kościoła, który ma być poświęcony, zależnie od okoliczności czasu i miejsca odbywa się według jednej z trzech form niżej opisanych.

A. FORMA PIERWSZA: PROCESJA

29. Brama kościoła, który ma być poświęcony, powinna być zamknięta. O wyznaczonej godzinie lud gromadzi się w pobliskim kościele albo w innym odpowiednim miejscu, z którego można odbyć procesję do kościoła. Jeżeli pod ołtarzem mają być złożone relikwie

---

15 Por. Calendarium Romanum, Tabula dierum liturgicorum, I 4 b et II 8 b.
16 Tamże, I 4 b.

Męczenników lub Świętych, należy je przygotować w miejscu, w którym gromadzi się lud. Można ustawić namiot, w którym przygotowuje się miejsce dla relikwii. Tam wierni modlą się i stamtąd można odbyć procesję do kościoła.

30. Biskup, kapłani koncelebrujący, diakoni i posługujący odziani we właściwe szaty, udają się do miejsca, gdzie lud jest zgromadzony. Biskup po oddaniu mitry i pastorału pozdrawia lud słowami:

W świętym Kościele Boga łaska i pokój niech będzie z wami wszystkimi.

Można użyć także innego pozdrowienia. zwłaszcza wyjętego z Pisma św. Lud odpowiada: **I z duchem twoim.**

Biskup przemawia do ludu tymi lub podobnymi słowami:

Drodzy Bracia i Siostry, przybyliśmy tutaj z radością, aby przez złożenie Ofiary Chrystusa poświęcić nowy kościół. Ze szczerą pobożnością bierzemy udział w tych świętych obrzędach i z wiarą słuchajmy słowa Bożego, aby nasza wspólnota odrodzona w jednym źródle chrzcielnym i karmiona Eucharystią przy tym samym stole Pańskim, rosła na duchową świątynię i postępowała w nadprzyrodzonej miłości, gdy się gromadzi przy jednym ołtarzu.

31. Po przemówieniu nakłada się biskupowi mitrę i podaje pastorał. Wyrusza procesja do kościoła, który ma być poświęcony. Nie używa się świec z wyjątkiem tych, które się niesie obok relikwii. Nie używa się kadzidła ani w procesji, ani w czasie Mszy przed obrzędem okadzania i oświetlania ołtarza i kościoła (por. nn. 66—71). Na czele procesji idzie ministrant z krzyżem, za nim ministranci, następnie diakoni albo kapłani niosący relikwie Świętych otoczeni ministrantami albo wiernymi ze świecami; za relikwiami idą kapłani koncelebransi i biskup, za którym postępują dwaj diakoni. Na końcu idą wierni.

32. W czasie procesji śpiewa się psalm 122 (121) z antyfoną, która się powtarza co dwa wiersze. Zamiast psalmu, można śpiewać odpowiednią pieśń. (Np. Ucieszyła mnie wieść pożądana).

Antyfona: Idźmy z radością do świątyni Pana.

Psalm 122(121)

1 Ucieszyłem się, gdy mi powiedziano:
„Pójdziemy do domu Pana”
2 Już stoją nasze stopy
w twoich bramach, Jeruzalem.
(Powtarza się antyfonę)
3 Jeruzalem, wzniesione jak miasto
gęsto i ściśle zabudowane.
4 Do niego wstępują pokolenia, pokolenia Pańskie,
aby zgodnie z prawem Izraela wielbić imię Pana..
5 Tam ustawiono trony sędziowskie,
trony domu Dawida.
(Powtarza się antyfonę)
6 Proście o pokój dla Jeruzalem:
Niech żyją w pokoju, którzy cię miłują.

7 Niech pokój panuje w twych murach,
a pomyślność w twoich pałacach.
(Powtarza się antyfonę)
8 Ze względu na moich braci i przyjaciół
będę wołał: „Pokój z tobą!"
9 Ze względu na dom Pana, Boga naszego,
modlę się o dobro dla ciebie.
(Powtarza się antyfonę)

33. Procesja zatrzymuje się przed bramą kościoła. Delegaci wspólnoty, która zbudowała kościół (wierni parafii lub diecezji, ofiarodawcy, architekci, robotnicy), przekazują budynek biskupowi podając mu klucze albo makietę kościoła, albo księgę, w której spisano dzieje budowy i nazwiska tych, którzy nią kierowali oraz rzemieślników. Jeden z delegatów może krótko przemówić do biskupa zwracając uwagę na ważniejsze szczegóły związane z budową kościoła i wyjaśniając kryteria artystyczne i funkcjonalne, którymi kierowano się przy budowie kościoła. Następnie biskup przemawia najpierw do delegatów przekazujących kościół, potem do miejscowego duszpasterza polecając mu, by otworzył bramę kościoła.

34. Po otwarciu bramy biskup zaprasza lud, aby wszedł do kościoła mówiąc:

Wstępujcie w bramy Pańskie z dziękczynieniem, z hymnami w Jego przedsionki (Ps 100(99), 4).

Procesja wchodzi do kościoła w następującym porządku: ministrant z krzyżem, biskup, koncelebransi, diakoni albo kapłani niosący relikwie z asystą niosącą świece, ministranci i wierni. Gdy procesja wchodzi do kościoła, śpiewa się psalm 24(23) z antyfoną, albo inną odpowiednią pieśń. (Np. Idzie, idzie Bóg prawdziwy).

Antyfona: Bramy podnieście swe szczyty, aby mógł wkroczyć Król chwały.

Psalm 24(23)

1 Do Pana należy ziemia i wszystko co ją napełnia,
świat cały i jego mieszkańcy.
2 Albowiem On go na morzach osadził
i utwierdził ponad rzekami.
(Powtarza się antyfonę)
3 Kto wstąpi na górę Pana,
kto stanie w Jego świętym miejscu?
4 Człowiek rąk nieskalanych i czystego serca,
którego dusza nie lgnęła do marności
i nie przysięgał kłamliwie.
(Powtarza się antyfonę)
5 On otrzyma błogosławieństwo od Pana
i zapłatę od Boga, swego Zbawcy.
6 Oto pokolenie tych, którzy Go szukają,
którzy szukają oblicza Boga Jakuba.
(Powtarza się antyfonę)

7 Bramy podnieście swe szczyty,
unieście się odwieczne podwoje,
aby mógł wkroczyć Król chwały!
8 „Któż jest tym Królem chwały?"
„Pan dzielny i potężny,
Pan potężny w boju".
(Powtarza się antyfonę)
9 Bramy podnieście swe szczyty,
unieście się odwieczne podwoje,
aby mógł wkroczyć Król chwały!
10 „Kto jest tym Królem chwały?"
„Pan Zastępów; On jest Królem chwały".
(Powtarza się antyfonę)

35. Biskup po dojściu do prezbiterium, nie całując ołtarza, udaje się do katedry. Koncelebransi, diakoni i ministranci zajmują wyznaczone miejsca, niosący relikwie Świętych umieszczają je na przygotowanym stoliku, a obok stawia się świece. Następuje poświęcenie wody wg obrzędu opisanego w nn. 48—50.

B. *FORMA DRUGA: UROCZYSTE WEJŚCIE*

36. Jeżeli procesja nie może się odbyć, albo wydaje się niedogodna, wierni gromadzą się przed bramą kościoła, który ma być poświęcony. Tam też prywatnie umieszcza się relikwie na przygotowanym stoliku.

37. Biskup i kapłani koncelebrujący, diakoni i ministranci ubrani we właściwe szaty udają się do bramy kościoła, przed którą jest zgromadzony lud. Aby obrzęd odpowiadał prawdzie, brama kościoła powinna być zamknięta, a biskup, kapłani koncelebrujący, diakoni i ministranci powinni podejść do bramy z zewnątrz.

38. Biskup, bez mitry i pastorału, pozdrawia lud słowami:
W świętym Kościele Boga łaska i pokój niech będą z wami wszystkimi.
Może użyć innych słów, zwłaszcza wybranych z Pisma św.
Lud odpowiada: **I z duchem twoim.**
Biskup przemawia do ludu tymi lub podobnymi słowami:

Drodzy bracia i siostry, przybyliśmy tutaj z radością, aby przez złożenie Ofiary Chrystusa poświęcić nowy kościół. Ze szczerą pobożnością bierzmy udział w tych świętych obrzędach i z wiarą słuchajmy słowa Bożego, aby nasza wspólnota odrodzona w jednym źródle chrzcielnym i karmiona Eucharystią przy tym samym stole Pańskim, rosła na duchową świątynię i postępowała w nadprzyrodzonej miłości, gdy gromadzi się przy jednym ołtarzu.

39. Po przemówieniu nakłada się biskupowi mitrę i podaje pastorał.

Można zaśpiewać antyfonę i kilka wierszy psalmu 122(121), albo inną odpowiednią pieśń.

Antyfona: Idźmy z radością do świątyni Pana.

Psalm 122(121) Ucieszyłem się, gdy mi powiedziano... jak w nr 32.

40. Delegaci wspólnoty budującej kościół (wierni parafii lub diecezji, ofiarodawcy, architekci, robotnicy) przekazują budynek biskupowi podając mu klucze albo makietę kościoła, albo księgę, w której spisano dzieje budowy i nazwiska tych, którzy nią kierowali oraz rzemieślników. Jeden z delegatów może krótko przemówić do biskupa zwracając uwagę na ważniejsze szczegóły związane z budową kościoła i wyjaśniając kryteria artystyczne i funkcjonalne, którymi kierowano się przy budowie kościoła. Następnie biskup przemawia najpierw do delegatów przekazujących kościół, potem do miejscowego duszpasterza polecając mu, by otworzył bramę kościoła.

41. Po otwarciu bramy biskup zaprasza lud, aby wszedł do kościoła, mówiąc:

Wstępujcie w bramy Pańskie z dziękczynieniem, z hymnami w Jego przedsionki (Ps 100(99), 4).

Procesja wchodzi do kościoła w następującym porządku: ministrant z krzyżem, biskup, koncelebransi, diakoni albo kapłani niosący relikwie z asystą niosącą świece, ministranci i wierni. Gdy procesja wchodzi do kościoła, śpiewa się psalm 24(23) z antyfoną, albo inną odpowiednią pieśń.

Antyfona: Bramy podnieście swe szczyty, aby mógł wkroczyć Król chwały.

Psalm 23(23) Do Pana należy ziemia... jak w nr 34.

42. Biskup po dojściu do prezbiterium, nie całując ołtarza, udaje się do katedry. Koncelebransi, diakoni i ministranci zajmują wyznaczone miejsca, niosący relikwie Świętych umieszczają je na odpowiednio przygotowanym stoliku, a obok stawia się świece. Następuje poświęcenie wody wg obrzędu opisanego w nn. 48—50.

C. *FORMA TRZECIA: ZWYKŁE WEJŚCIE*

43. Jeżeli nie może się odbyć wejście uroczyste, odbywa się wejście zwykłe. Gdy lud się zgromadzi, biskup, kapłani koncelebrujący, diakoni i posługujący odziani we właściwe szaty, poprzedzeni przez niosącego krzyż, udają się procesjonalnie z zakrystii przez nawę kościoła do prezbiterium.

44. Jeżeli pod ołtarzem mają być złożone relikwie Świętych, w tej procesji na wejście przenosi się je do prezbiterium albo z zakrystii, albo z kaplicy, w której od wieczora dnia poprzedniego były wystawione do uczczenia przez wiernych. Ze słusznej przyczyny można przed początkiem obrzędów przygotować relikwie w odpowiednim miejscu w prezbiterium i otoczyć je zapalonymi świecami.

45. W czasie procesji śpiewa się antyfonę na wejście:

Antyfona na wejście: *Por. Ps 68(67), 6. 7. 36*

Bóg jest w swym świętym mieszkaniu,
Bóg dom gotuje dla opuszczonych,
On sam daje potęgę i siłę swojemu ludowi.

albo *antyfona:* Idźmy z radością do świątyni Pana, *z psalmem 122(121),* por. wyżej nr 32, albo inna odpowiednia pieśń.

46. Gdy procesja wejdzie do prezbiterium, relikwie Świętych ustawia się na przygotowanym miejscu i otacza zapalonymi świecami. Kapłani koncelebrujący, diakoni i posługujący zajmują wyznaczone im miejsca. Biskup, nie całując ołtarza, udaje się do katedry. Następnie, bez mitry i pastorału, pozdrawia lud słowami:

W świętym Kościele Boga łaska i pokój niech będzie z wami wszystkimi.

Lud odpowiada: **I z duchem twoim.**

Można użyć inego pozdrowienia przyjętego w liturgii.

47. Delegaci wspólnoty budującej kościół przekazują budynek biskupowi, podając mu klucze lub makietę kościoła, albo księgę, w której spisano dzieje budowy i nazwiska tych, którzy nią kierowali i w pracy brali szczególnie czynny udział. Jeden z delegatów przemawia krótko do biskupa i wiernych, zwracając uwagę na ważniejsze szczegóły związane z budową świątyni i wyjaśniając kryteria artystyczne i funkcjonalne, którymi kierowano się przy budowie kościoła.

POŚWIĘCENIE WODY I POKROPIENIE

48. Gdy skończy się obrzęd wejścia, biskup poświęca wodę przeznaczoną do pokropienia ludu na pamiątkę chrztu i na znak pokuty oraz do poświęcenia ścian i ołtarza nowego kościoła. Posługujący zanoszą naczynie z wodą do biskupa, który stoi przy katedrze. Biskup zachęca wszystkich do modlitwy tymi lub podobnymi słowami:

Drodzy bracia i siostry, poświęcając uroczyście tę świątynię pokornie prośmy naszego Pana i Boga, aby pobłogosławił tę wodę, którą będziemy pokropieni na znak pokuty i na pamiątkę naszego chrztu oraz poświęcimy ściany i ołtarz nowego kościoła. Niech sam Pan wspomaga nas swoją łaską, abyśmy posłuszni natchnieniom Ducha Świętego, którego otrzymaliśmy, trwali wiernie w Jego Kościele.

Wszyscy modlą się chwilę w milczeniu. Następnie biskup mówi:

Boże, przez Ciebie wszelkie stworzenie osiąga światło życia. Ty otaczasz ludzi taką miłością, że nie tylko żywisz ich pełen ojcowskiej troski, lecz miłosiernie obmywasz ich z grzechów i sprowadzasz nieustannie do jedności z Chrystusem, który jest ich Głową. W swoim miłosierdziu postanowiłeś, że grzesznicy, którzy przyjmą chrzest, umrą z Chrystusem i powstaną do nowego życia, aby stać się członkami Jego Ciała mistycznego i dziedzicami wiecznej nagrody.

Uświęć tę wodę swoim † błogosławieństwem, aby pokropienie nas i ścian tej świątyni było znakiem przypominającym sakrament chrztu, w którym obmyci z grzechu staliśmy się w Chrystusie świątynią Twojego Ducha. Spraw, abyśmy z wszystkimi braćmi, którzy w tym kościele będą sprawowali święte sakramenty, doszli do niebieskiego Jeruzalem. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy odpowiadają: **Amen.**

49. Biskup w asyście diakonów idzie przez nawę kościoła, kropiąc poświęconą wodą lud i ściany, a wróciwszy do prezbiterium kropi ołtarz. W tym czasie śpiewa się antyfonę:

Antyfona: Widziałem wodę wypływającą z prawego boku świątyni, alleluja, a wszyscy, do których doszła ta woda, zostali zbawieni i wołają: Alleluja, alleluja.

Antyfona: Pokropię was czystą wodą, oczyszczę was z wszystkich grzechów i dam wam serce nowe.

Zamiast antyfon można zaśpiewać odpowiednią pieśń.

50. Po pokropieniu, biskup wraca do katedry i po zakończeniu śpiewu, stojąc, ze złożonymi rękami odmawia modlitwę:

Bóg, Ojciec miłosierdzia, niech będzie zawsze obecny w tym domu modlitwy, a łaska Ducha Świętego niech oczyści żywą świątynię, którą my jesteśmy.

Wszyscy odpowiadają: **Amen.**

HYMN I KOLEKTA

51. Następnie śpiewa się hymn: Chwała na wysokości Bogu.

52. Po zakończeniu hymnu biskup, mając ręce złożone mówi:

Módlmy się.

Wszyscy modlą się przez chwilę w milczeniu. Biskup rozkłada ręce i mówi:

Wszechmogący wieczny Boże, ześlij na to miejsce swoją łaskę, i udziel pomocy wszystkim, którzy Ciebie wzywają: niech tutaj moc Twojego słowa i sakramentów utwierdza w wierze serca wszystkich wiernych. Przez Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, naszego Pana i Boga, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego przez wszystkie wieki wieków.

Wszyscy: **Amen.**

Część druga

LITURGIA SŁOWA

53. Głoszenie słowa Bożego odbywa się w ten sposób: dwaj lektorzy, z których jeden niesie Lekcjonarz mszalny i psałterzysta podchodzą do biskupa, który stojąc w mitrze, bierze Lekcjonarz, ukazuje go ludowi i mówi:

Niech w tej świątyni zawsze rozbrzmiewa słowo Boże, aby wam odsłaniać tajemnicę Chrystusa i przyczyniać się do waszego zbawienia w Kościele.

Wszyscy odpowiadają: **Amen.**

Następnie biskup podaje Lekcjonarz pierwszemu lektorowi. Obaj lektorzy i psałterzysta idą do ambony uroczyście niosąc Lekcjonarz dla wszystkich widoczny.

54. Czytania odbywają się w następującym porządku:

a) pierwsze czytanie z księgi Nehemiasza 8, 1—4a. 5—6. 8—10; po nim śpiewa się Psalm 18 B, 8—9. 10. 15 z refrenem: Słowa Twe, Panie, są duchem i życiem.

b) drugie czytanie i Ewangelię wybiera z czytań, które w Lekcjonarzu przewidziane są na poświęcenie kościoła. Do Ewangelii nie przynosi się świec ani kadzidła.

55. Po Ewangelii biskup wygłasza homilię, w której wyjaśnia czytania biblijne i znaczenie obrzędów.

56. Po homilii odmawia się: Wierzę w jednego Boga. Opuszcza się natomiast Modlitwę powszechną, zastępuje ją bowiem Litania do Wszystkich Świętych.

Część trzecia

MODLITWA POŚWIĘCENIA I NAMASZCZENIA

LITANIA

57. Biskup zachęca lud do modlitwy tymi lub podobnymi słowami: **Módlmy się, najmilsi, do Boga Ojca wszechmogącego, który przemienia serca wiernych w duchowe świątynie dla siebie, nasze zaś prośby niech wspiera braterska modlitwa Świętych.**

58. Następuje śpiew Litanii do Wszystkich Świętych, wszyscy odpowiadają. W niedziele i w okresie wielkanocnym wszyscy stoją, w innych dniach klęczą i wtedy diakon wzywa do uklęknięcia słowami: **Klęknijmy.**

59. W litanii we właściwym miejscu dodaje się wezwanie Tytułu kościoła, Patrona miejscowości i ewentualnie Świętych, których relikwie składa się pod ołtarzem. Można dołączyć także inne prośby odpowiadające okolicznościom, w jakich wierni zbudowali świątynię, lub potrzebom duchowym danej wspólnoty. Opuszcza się umieszczone w nawiasach nazwiska Świętych, jeżeli Litania jest śpiewana.

Kyrie, eleison.	Kyrie, eleison.
Chryste, eleison.	Chryste, eleison.
Kyrie, eleison.	Kyrie, eleison.
Panie, zmiłuj się nad nami.	Panie, zmiłuj się nad nami.
Chryste, zmiłuj się nad nami.	Chryste, zmiłuj się nad nami.
Panie, zmiłuj się nad nami.	Panie, zmiłuj się nad nami.
Święta Maryjo, Matko Boża,	módl się za nami
Święty Michale,	módl się za nami
Święci Aniołowie Boży,	módlcie się za nami
Święty Janie Chrzcicielu,	módl się za nami
Święty Józefie,	módl się za nami
Święci Piotrze i Pawle,	módlcie się za nami
Święty Andrzeju,	módl się za nami
Święty Janie,	módl się za nami
Święta Mario Magdaleno,	módl się za nami
Święty Szczepanie,	módl się za nami
Święty Ignacy Antiocheński,	módl się za nami

Święty Wawrzyńcze, módl się za nami
Święci Wojciechu i Stanisławie, módlcie się za nami
Święte Perpetuo i Felicyto, módlcie się za nami
Święta Agnieszko, módl się za nami
Święty Grzegorzu, módl się za nami
Święty Augustynie, módl się za nami
Święty Atanazy, módl się za nami
Święty Bazyli, módl się za nami
Święty Marcinie, módl się za nami
Święty Benedykcie, módl się za nami
Święci Franciszku i Dominiku, módlcie się za nami
Święty Franciszku (Ksawery), módl się za nami
Święty Janie Mario (Vianneyu), módl się za nami
Święta Katarzyno Sieneńska, módl się za nami
Święta Tereso (z Avili), módl się za nami
Wszyscy Święci i Święte Boże, módlcie się za nami
Bądź nam miłościw, wybaw nas, Panie
Od zła wszelkiego, wybaw nas, Panie
Od grzechu każdego, wybaw nas, Panie
Od śmierci wiecznej, wybaw nas, Panie
Przez Twoje wcielenie, wybaw nas, Panie
Przez Twoje święte zmartwychwstanie, wybaw nas, Panie
Przez zesłanie Ducha Świętego, wybaw nas, Panie
Prosimy Cię, my grzesznicy, wysłuchaj nas, Panie
Prosimy Cię, abyś zachował Ojca świętego i całe duchowieństwo w prawdziwej pobożności, wysłuchaj nas, Panie
Prosimy Cię, abyś dał wszystkim narodom pokój i prawdziwą zgodę, wysłuchaj nas, Panie
Prosimy Cię, abyś nas samych utwierdził i zachował w swojej świętej służbie, wysłuchaj nas, Panie
Prosimy Cię, abyś ten kościół konsekrował wysłuchaj nas, Panie
Prosimy Cię, Jezu, Synu Boga żywego, wysłuchaj nas, Panie
Chryste, usłysz nas.
Chryste, usłysz nas.
Chryste, wysłuchaj nas.
Chryste, wysłuchaj nas.

60. Po odśpiewaniu Litanii biskup stojąc ze złożonymi rękami mówi: **Prosimy Cię, Boże przyjmij nasze modlitwy za wstawiennictwem Najświętszej Maryi Panny i Wszystkich Świętych i spraw, aby ten budynek, który Tobie poświęcamy, stał się domem zbawienia i łaski; niech lud chrześciajński, który tutaj się gromadzi, uwielbia Cię w duchu i prawdzie, i wzrasta w miłości, Przez Chrystusa Pana naszego.**
Wszyscy: **Amen.**
Jeżeli lud klęczał, diakon wzywa do powstania: **Powstańmy.**
Wszyscy wstają. Biskupowi nakłada się mitrę. Jeżeli nie ma złożenia relikwii pod ołtarzem, biskup odmawia modlitwę poświęcenia (modlitwę konsekracyjną) jak niżej pod n. 62.

ZŁOŻENIE RELIKWII

61. Jeżeli pod ołtarzem mają być złożone relikwie Męczenników lub innych Świętych, biskup idzie do ołtarza. Diakon lub kapłan bie-

że relikwie i podaje biskupowi, a ten składa je w grobie odpowiednio przygotowanym. W tym czasie śpiewa się Psalm 15(14) z antyfoną.
Antyfona: Ciała Świętych spoczywają w pokoju, a imiona ich żyją na wieki. (O.W. Alleluja)
Albo: Chwała Twych Świętych trwa po wszystkie czasy.

Psalm 15(14)

1 Kto będzie przebywał w Twym przybytku Panie?
kto zamieszka na Twej górze świętej?
2 Ten, kto postępuje nienagannie, działa sprawiedliwie
i mówi prawdę w swoim sercu.
(Powtarza się antyfonę)
3 Kto swym językiem oszczerstw nie głosi,
kto nie czyni bliźniemu nic złego,
i nie ubliża swoim sąsiadom.
4 Kto za godnego wzgardy uważa złoczyńcę,
ale szanuje tego, który oddaje cześć Bogu.
(Powtarza się antyfonę)
Kto dotrzyma przysięgi niekorzystnej dla siebie,
5 kto nie daje swych pieniędzy na lichwę
i nie da się przekupić przeciw niewinnemu.
Kto tak postępuje,
nigdy się nie zachwieje.
(Powtarza się antyfonę)
Zamiast psalmu można śpiewać inną stosowną pieśń. W tym czasie murarz zamyka grób. Biskup wraca do katedry.

MODLITWA POŚWIĘCENIA

62. Biskup, stojąc bez mitry przy katedrze albo przy ołtarzu, z rozłożonymi rękami śpiewa albo głośno odmawia modlitwę poświęcenia:
Boże, Ty uświęcasz swój Kościół i nim kierujesz, uroczyście wielbimy Twoje Imię, ponieważ lud wierny pragnie dzisiaj poświęcić Tobie na zawsze ten dom modlitwy, w którym pobożnie cześć Tobie oddaje, a Ty oświecasz go swoim słowem i karmisz łaską Twoich sakramentów.

Ta świątynia jest znakiem misterium Kościoła, który Chrystus uświęcił Krwią swoją, aby był Jego Oblubienicą pełną chwały, Dziewicą jaśniejącą czystością wiary, oraz Matką dającą życie mocą Ducha Świętego.

Kościół święty jest wybraną winnicą Pana, która cały świat obejmuje swoimi gałązkami, mocą Krzyża podnosi swoje słabe dzieci i wprowadza do Królestwa niebieskiego.

Kościół szczęśliwy, jest mieszkaniem Boga z ludźmi, przybytkiem świętym zbudowanym z żywych kamieni, stoi na fundamencie Apostołów, na kamieniu węgielnym, którym jest sam Jezus Chrystus.

Kościół wspaniały, jest Miastem położonym na górze, widocznym dla wszystkich, w nim bowiem jaśnieje odwieczne światło Baranka i rozbrzmiewa wdzięczny śpiew błogosławionych.

Dlatego pokornie prosimy Cię, Panie, ześlij pełnię błogosławieństwa na ten kościół i ołtarz, aby zawsze były miejscem świętym i stołem przygotowanym do składania Chrystusowej Ofiary.

Niech tutaj zdroje łask zmywają ludzkie winy, aby dzieci Twoje, Ojcze, umarłe dla grzechu rodziły się na nowo do życia Bożego. Niech Twoi wierni, zgromadzeni dokoła ołtarza, sprawują pamiątkę Paschy i posilają się przy stole słowa i Ciała Pańskiego. Niech wznosi się tutaj miła Tobie ofiara chwały, a głos ludzi złączony ze śpiewem Aniołów, niech rozbrzmiewa w nieustannej modlitwie za zbawienie świata. Niech tutaj ubodzy znajdują miłosierdzie, uciśnieni prawdziwą wolność, a wszyscy ludzie niech przyobleką się w godność Twoich dzieci, aż osiągną szczęśliwie radość życia wiecznego w niebieskim Jeruzalem.

Przez Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, naszego Pana i Boga, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, przez wszystkie wieki wieków.

Wszyscy: **Amen.**

NAMASZCZENIE OŁTARZA I ŚCIAN KOŚCIOŁA

63. Jeżeli to konieczne, biskup zdejmuje ornat i przepasany płóciennym fartuchem podchodzi do ołtarza z diakonami i innymi posługującymi, z których jeden niesie naczynie z Krzyżem. Następuje namaszczenie ołtarza i ścian kościoła, opisane niżej pod n. 64.

Biskup może wyznaczyć dwóch lub czterech kapłanów, którzy z nim koncelebrują, aby mu towarzyszyli w namaszczaniu ścian kościoła. Wtedy po namaszczeniu ołtarza podaje kapłanom naczynia z Krzyżmem i razem z nimi przystępuje do namaszczenia ścian. Może także polecić tym kapłanom, by sami dokonali obrzędu namaszczenia ścian kościoła. W takim wypadku podaje im naczynia z Krzyżmem po namaszczeniu ołtarza.

64. Biskup stojąc przed ołtarzem, mówi głośno:

Niech Bóg uświęci swoją mocą ten ołtarz i kościół, który namaszczamy jako Jego słudzy, aby wyrażały tajemniczy związek Chrystusa i Kościoła.

Biskup wylewa święte Krzyżmo na środek ołtarza i na jego cztery rogi. Może również namaścić całą mensę. Następnie namaszcza ściany kościoła znacząc Krzyżmem dwanaście lub cztery krzyże odpowiednio rozmieszczone. Jeżeli trzeba, pomagają mu w tym obrzędzie wybrani dwaj lub czterej kapłani. Jeżeli namaszczania ścian dokonują sami kapłani, czynią to po namaszczeniu ołtarza przez biskupa.

W tym czasie śpiewają Psalm 84(83) z antyfoną, którą powtarza się co dwa wiersze. Zamiast psalmu można śpiewać odpowiednią pieśń.

Antyfona: Oto przybytek Boga z ludźmi. On zamieszka z nimi i staną się Jego ludem, a On będzie na zawsze ich Bogiem (O.W. Alleluja).

Albo: Święty jest dom Pański, do Boga należy.

Psalm 84(83) — zob. str. 72.

65. Po obrzędzie namaszczenia biskup wraca do katedry i siada, posługujący podają mu rzeczy potrzebne do umycia rąk. Następnie biskup zdejmuje płócienny fartuch i wkłada ornat. Kapłani, którzy namaszczali ściany, myją ręce.

OKADZENIE OŁTARZA I KOŚCIOŁA

66. Po obrzędzie namaszczenia na ołtarzu umieszcza się kociołek do spalenia kadzidła, albo na ołtarzu wysypuje się większą ilość kadzidła, do którego wtyka się świeczki. Biskup wrzuca kadzidło do kociołka, albo stoczkiem podanym przez usługującego podpala przygotowane kadzidło, mówiąc:

Niech nasza modlitwa wznosi się przed Tobą, Panie, jak kadzidło. A jak ta świątynia napełnia się miłą wonią, tak niech Twój Kościół promieniuje świętością Chrystusa.

67. Biskup nakłada kadzidło do kilku kadzielnic, którymi posługujący będą okadzali lud i nawę kościoła. Biskup zaś okadza ołtarz, jak opisano w obrzędach Mszy św. Następnie wraca do katedry, zostaje okadzony i siada. Posługujący idąc wzdłuż kościoła okadzają lud i ściany kościoła.

68. W tym czasie śpiewa się Psalm 138(137), 1—5 z antyfoną:

Antyfona: Nasza modlitwa jest jak woń kadzidła.

Psalm 138(137)

1 Będę Cię sławił z całego serca, Panie,
bo usłyszałeś słowa ust moich.
Będę psalm Ci śpiewał wobec aniołów,
2 pokłon Ci oddam w Twoim świętym przybytku.
(Powtarza się antyfonę)
I będę sławił Twe imię
za łaskę i wierność Twoją,
bo ponad wszystko wywyższyłeś Twe imię i obietnicę.
3 Wysłuchałeś mnie, kiedy Cię wzywałem,
pomnożyłeś moc mojej duszy.
(Powtarza się antyfonę)
4 Wszyscy królowie ziemi będą dziękować Tobie, Panie,
gdy usłyszą słowa ust Twoich.
5 I będą opiewać drogi Pana:
„Zaprawdę, chwała Pana jest wielka!"
(Powtarza się antyfonę)

OŚWIETLENIE OŁTARZA I KOŚCIOŁA

69. Po okadzeniu posługujący wycierają ręcznikami mensę ołtarza i, jeżeli trzeba, nakładają nieprzemakalne płótno lub ceratę. Następnie przykrywają ołtarz obrusem i, jeżeli okoliczności za tym przemawiają, ozdabiają go kwiatami, ustawiają lichtarze ze świecami potrzebne do Mszy świętej i krzyż, jeżeli nie jest już umieszczony w pobliżu ołtarza.

70. Diakon podchodzi do biskupa, który stojąc podaje mu zapaloną świecę i głośno mówi:

Niech w Kościele jaśnieje światło Chrystusa, aby wszystkie ludy osiągnęły poznanie prawdy.

Biskup siada. Diakon podchodzi do ołtarza i zapala świece przygotowane do sprawowania Eucharystii.

71. Odbywa się uroczysta iluminacja. Na znak radości zapala się wszystkie świece, świeczniki umieszczone przed namaszczonymi krzyżami i inne lampy kościoła.

W tym czasie śpiewa się antyfonę z pieśnią Tobiasza. Można śpiewać odpowiednią pieśń na cześć Chrystusa, światłości świata.

Antyfona:
Nadeszło światło Twoje, Jeruzalem i chwała Pańska wzeszła nad Tobą, narody będą chodziły w Twoim blasku. Alleluja.

W okresie wielkiego postu:
Jeruzalem, święte miasto Boga, zajaśniejesz światłem i wszystkie ludy ziemi oddadzą ci pokłon.

Pieśń Tobiasza (13, 10. 13. 15)

Błogosławcie Pana, wszyscy Jego wybrani,
wychwalajcie Go i obchodźcie dni wesela.
(Powtarza się antyfonę)
Jerozolimo, miasto Boże,
z ciebie wyrośnie światło aż po krańce ziemi,
przybędą do ciebie z daleka liczne narody.
W swych rękach przyniosą dary
dla Króla niebios.
(Powtarza się antyfonę)
Z pokolenia na pokolenie będą ci oddawać chwałę,
a twe imię „Wybranej” utrwali się w przyszłych pokoleniach.
Ciesz się, Jeruzalem, z synów sprawiedliwych,
bo wszyscy będą zgromadzeni
i będą wysławiać Pana wieków.
(Powtarza się antyfonę)

Albo: Antyfona Pan moim światłem i zbawieniem moim.

Psalm (27)26)

1 Pan moim światłem i zbawieniem moim,
kogo miałbym się lękać?
Pan obrońcą mego życia,
przed kim miałbym czuć trwogę?
(Powtarza się antyfonę)
4 O jedno proszę Pana, o to zabiegam,
żebym mógł zawsze przebywać w Jego domu
przez wszystkie dni życia.
Abym kosztował słodyczy Pana,
stale się radował Jego świątynią.
(Powtarza się antyfonę)
13 Wierzę, że będę oglądał dobra Pana
w krainie żyjących.
14 Oczekuj Pana, bądź mężny,
nabierz odwagi i oczekuj Pana.

(Powtarza się antyfonę)
Albo:

Hymn

Refren:
Radosna Światłości,
Wieczny Odblasku Ojca,
Święty i błogosławiony,
Jezu Chryste!

Tobie śpiewamy, Synu Maryi,
Oblubienicy wolnej od skazy,
żeś raczył przyjąć człowiecze ciało
Ty, który źródłem jesteś Jasności.
(Powtarza się refren)
Tyś jest odwiecznie Jednorodzony,
Tyś jest Odblaskiem Ojca Światłości,
udrękę nocy Ty z nas usuwasz
i dusze świętych Ty sam oświecasz.
(Powtarza się refren)
Z Twojego wnętrza pochodzi światło,
rozjaśnia myśli i budzi serce.
Ty, który dźwigasz i zbawiasz ludzi,
racz nas zachować od zła wszelkiego.
(Powtarza się refren)
Tobie śpiewamy, Miłości Ojca,
Ciebie sławimy w niezmiennej chwale,
Ty, co w światłości Ducha zasiadasz,
który jak Pieczęć błyszczy jedności. Amen.
(Powtarza się refren)

Część czwarta

LITURGIA EUCHARYSTYCZNA

72. Diakoni i posługujący przygotowują ołtarz jak zwykle. Następnie wyznaczeni spośród wiernych przynoszą chleb, wino i wodę do sprawowania Najświętszej Ofiary. Biskup przyjmuje dary przy katedrze. Podczas procesji z darami można śpiewać antyfonę „Domine Deus" albo „Z rąk kapłańskich przyjmij, Panie", albo inne odpowiednie pieśni.

73. Gdy wszystko jest już przygotowane, biskup podchodzi do ołtarza i odprawia Mszę św. w zwykły sposób. Nie okadza się darów ani ołtarza.

74. MODLITWA NAD DARAMI:
Boże, przyjmij z upodobaniem dary radującego się Kościoła i spraw, niech Twój lud, który gromadzi się w tej świątyni, przez eucharystyczną ofiarę osiągnie wieczne zbawienie. Przez Chrystusa Pana naszego.
Wszyscy: **Amen.**

75. Odmawia się 1 lub 3 Modlitwę eucharystyczną z Prefacją, która łączy się z obrzędem poświęcenia kościoła.

Misterium świątyni Bożej

K. **Pan z wami.**

W. **I z duchem twoim.**

K. **W górę serca.**

W. **Wznosimy je do Pana.**

K. **Dzięki składajmy Panu, Bogu naszemu.**

W. **Godne to i sprawiedliwe.**

Zaprawdę godne to i sprawiedliwe, słuszne i zbawienne, abyśmy zawsze i wszędzie składali dziękczynienie Tobie, Ojcze święty.

Ty cały świat uczyniłeś świątynią Twojej chwały, aby wszędzie sławiono Twoje imię, nie zabraniasz jednak poświęcać Tobie miejsc przeznaczonych do sprawowania świętych obrzędów. Dlatego z radością poświęcamy Tobie ten dom modlitwy wzniesiony pracą ludzi.

Jest on znakiem prawdziwej świątyni i obrazem niebieskiego Jeruzalem, Ty bowiem uczyniłeś Ciało Twojego Syna, zrodzone z Maryi Dziewicy, swoją świątynią, aby w niej przebywała pełnia Bóstwa.

Z Twojej woli Kościół święty jest jak miasto zbudowane na fundamencie Apostołów, a jego kamieniem węgielnym jest sam Jezus Chrystus. Świątynia ta powstaje z wybranych kamieni, ożywionych przez Ducha Świętego i spojonych miłością, gdzie przez nieskończone wieki Ty, Boże, będziesz wszystkim dla wszystkich i jaśnieć będzie wiekuiste światło Chrystusa.

Przez Niego z Aniołami i z wszystkimi Świętymi wysławiamy Ciebie, Boże, z radością wołając:

Święty, święty, święty...

76. W Modlitwach eucharystycznych wspomina się poświęcenie kościoła w następujących formach:

W 1 Modlitwie eucharystycznej odmawia się specjalną modlitwę: **Prosimy Cię, Boże, przyjmij łaskawie tę ofiarę od nas, sług Twoich i od tych, którzy z wiarą ofiarowali Tobie ten kościół (na cześć N.) i zbudowali go swoją wytrwałą pracą. (Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.)**

77. W modlitwie wstawienniczej 3 Modlitwy eucharystycznej po słowach „cały lud odkupiony" — dodaje się:

Przyjmij łaskawie błagania tej wspólnoty, która ofiaruje Tobie kościół. Niech on stanie się dla niej domem zbawienia i przybytkiem niebieskich tajemnic. Niech tutaj rozbrzmiewa Ewangelia pokoju i niech się odbywają święte obrzędy. Niech wierni, którzy w nich będą uczestniczyć, pouczeni słowem życia i umocnieni Twoją łaską, pielgrzymując przez doczesność, dojdą do wiekuistego Jeruzalem, w którym, dobry Ojcze, zjednoczysz ze sobą wszystkie dzieci swoje, rozproszone po całym świecie.

Przyjmij do Królestwa swego naszych zmarłych...

78. Gdy biskup przyjmuje Ciało Pańskie, rozpoczyna się śpiew *antyfony na Komunię:* Mt 21, 13; Łk 11, 10.
Mój dom ma być domem modlitwy, w nim każdy kto prosi, otrzymuje, kto szuka, znajduje, a kołaczącemu otworzą. (O.W. Alleluja)
Albo antyfona: Dzieci kościoła jak oliwne gałązki dokoła stołu Pańskiego, (O.W. Alleluja), *z psalmem 128(127), albo inna pieśń.*
Jeżeli nie ma otwarcia kaplicy N. Sakramentu, Msza odbywa się dalej jak w nr 83.

OTWARCIE KAPLICY N. SAKRAMENTU

79. Otwarcie kaplicy N. Sakramentu powinno się odbyć w ten sposób: po Komunii zostawia się na mensie ołtarza puszkę z Najświętrzym Sakramentem. Biskup udaje się do katedry i wszyscy modlą się przez jakiś czas w milczeniu. Następnie biskup odmawia modlitwę po Komunii.

MODLITWA PO KOMUNII

Módlmy się.

Boże, przez Najświętrzy Sakrament, który przyjęliśmy, daj nam głębiej poznać Twoją prawdę, abyśmy nieustannie wielbili Ciebie w Twojej świątyni i razem ze wszystkim Świętymi radowali się Twoją obecnością. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: **Amen.**

80. Po odmówieniu modlitwy biskup wraca do ołtarza i klęcząc okadza N. Sakrament, otrzymuje welon naramienny i rękoma przykrytymi welonem ujmuje puszkę. Wyrusza procesja do kaplicy N. Sakramentu. Na czele niesie się krzyż, za nim postępuje duchowieństwo, ministranci ze świecami i kadzidłem i biskup niosący N. Sakrament. W czasie procesji śpiewa się Psalm 147B(147), lub pieśń eucharystyczną.

81. Gdy procesja przybędzie do kaplicy N. Sakramentu, biskup stawia puszkę na ołtarzu albo w tabernakulum, którego drzwi zostają otwarte. Biskup nakłada kadzidło i okadza N. Sakrament. Po krótkiej adoracji w milczeniu diakon wkłada puszkę do tabernakulum i zamyka jego drzwi, a ministrant zapala wieczną lampkę.

82. Jeżeli wierni dobrze widzą kaplicę N. Sakramentu, biskup udziela tam błogosławieństwa na zakończenie Mszy (por. niżej nr 84). Jeżeli wierni nie widzą kaplicy, procesja krótszą drogą wraca do prezbiterium i tam biskup udziela błogosławieństwa przy ołtarzu albo przy katedrze.

83. Jeżeli nie ma otwarcia kaplicy N. Sakramentu, po komunii wiernych biskup odmawia modlitwę po Komunii, zob. n. 79.

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO I ODESŁANIE

84. Biskup, po włożeniu mitry, mówi: **Pan z wami.**

Wszyscy odpowiadają: **I z duchem Twoim.**

Diakon może skierować do ludu wezwanie: **Pochylcie głowy na błogosławieństwo.**

Biskup wyciąga ręce nad ludem i błogosławi go mówiąc:
Bóg, Pan nieba i ziemi, który zgromadził was dzisiaj na poświęcenie tego kościoła, niech wam hojnie udzieli swego błogosławieństwa.
Wszyscy: **Amen.**
Biskup: **Bóg, który chce zjednoczyć w swoim Synu wszystkie rozproszone dzieci, niech was uczyni swoją świątynią i mieszkaniem Ducha Świętego.**
Wszyscy: **Amen.**
Biskup: **Niech po oczyszczeniu duszy Bóg mieszka w was, abyście mogli osiągnąć dziedzictwo wiecznego szczęścia z wszystkimi Świętymi.**
Wszyscy: **Amen.**
Biskup: **Niech was błogosławi Bóg wszechmogący, Ojciec i Syn † i Duch Święty.**
Wszyscy: **Amen.**

85. Diakon odsyła wiernych jak zwykle.

Rozdział III

POŚWIĘCENIE KOŚCIOŁA, W KTÓRYM JUŻ STALE ODBYWA SIĘ SŁUŻBA BOŻA

WPROWADZENIE

1. By pełniej ukazać symboliczną wymowę oraz znaczenie obrzędu, otwarcie nowego kościoła należy połączyć z jego poświęceniem. Stąd, jak wyżej wspomniano, należy w miarę możności unikać odprawiania Mszy św. w nowym kościele przed jego poświęceniem (por. rozdz. II, nn. 8, 15, 17).

Jeśli jednak poświęca się kościoły, w których już stale odbywa się liturgia, należy zachować obrzęd podany w niniejszym rozdziale. Ponadto w kościołach tych należy odróżnić te elementy, które ostatnio zostały wzniesione, gdyż racja ich poświęcenia jest wyraźniejsza od tych, które zostały wybudowane dawniej. Wymaga się następujących warunków, aby można było taki kościół poświęcić:

— aby ołtarz nie był jeszcze poświęcony, gdyż zwyczaj i prawo liturgiczne słusznie zabraniają poświęcania kościoła bez poświęcenia ołtarza, ponieważ poświęcenie ołtarza jest główną częścią całego obrzędu;

— aby przybyło coś nowego lub zasadniczo zmienionego w konstrukcji kościoła (np. kościół został całkowicie odnowiony) lub zaistniała zmiana w jego stanie prawnym (np. kościół stał się parafialny).

2. Wszystko to, co znajduje się w uwagach wstępnych rozdz. II, dotyczy również tego obrzędu, chyba, że warunki, których, ten obrzęd dotyczy, okażą się całkowicie inne lub inne są przepisy.

Niniejszy obrzęd różni się od obrzędu opisanego w rozdziale II następującymi zmianami:

a) opuszcza się obrzęd otwarcia drzwi kościoła (por. rozdz. II, nr 34 lub nr 41), gdy kościół jest dostępny dla wiernych. Wejście dokonuje się w zwykły sposób (por. rozdz. II, nr nr 43—47). Jeżeli natomiast kościół przez długi czas był zamknięty, a teraz otwiera się go dla sprawowania kultu, obrzęd może być dokonany, gdyż w tym wypadku ma swoją wymowę i znaczenie;

b) obrzęd przekazania kościoła biskupowi (por. rozdz. II, nr 33 lub 40, lub 47), zależnie od okoliczności, może być zachowany lub pominięty, albo też dostosowany do sytuacji poświęconego kościoła (np. odpowiednią rzeczą będzie zachować go przy poświęceniu kościoła niedawno zbudowanego, opuścić przy poświęceniu starego kościoła, w którego konstrukcji nie dokonano żadnych zmian, a dostosować przy poświęceniu starego kościoła całkowicie odnowionego);

c) opuszcza się obrzęd pokropienia wodą święconą ścian kościoła (por. rozdz. II, nr nr 48—50), ponieważ ma ono charakter oczyszczenia;

d) opuszcza się to, co odnosi się do pierwszej proklamacji słowa Bożego (por. rozdz. II, nr 53), dlatego liturgię słowa odprawia się w zwykły sposób. W miejsce czytania Nehemiasza 8, 1—4a. 5—6, 8—10 z Psalmem 18 B, 8—9, 10—15 i jego refrenem (por. rozdz. II, nr 54a), wybiera się inne dostosowane czytanie.

OBRZĘD POŚWIĘCENIA

Część pierwsza

OBRZĘDY WSTĘPNE

WEJŚCIE

3. Gdy lud się zgromadzi, biskup, kapłani koncelebrujący, diakoni i posługujący odziani we właściwe szaty, poprzedzani przez niosącego krzyż, udają się procesjonalnie z zakrystii przez nawę kościoła do prezbiterium.

4. Jeżeli pod ołtarzem mają być złożone relikwie Świętych, w tej procesji na wejście przenosi się je do prezbiterium albo z zakrystii, albo z kaplicy, w której od wieczora dnia poprzedniego były wystawione do uczczenia przez wiernych. Ze słusznej przyczyny można przed początkiem obrzędów przygotować relikwie w odpowiednim miejscu w prezbiterium i otoczyć je zapalonymi świecami.

5. W czasie procesji śpiewa się antyfonę na wejście:

Antyfona na wejście *Por. Ps 68(67), 36*

Bóg jest w swym świętym mieszkaniu,
Bóg dom gotuje dla opuszczonych,
On sam daje potęgę i siłę swojemu ludowi.

Albo: Antyfona Idźmy z radością do świątyni Pana.

Psalm 122(121) — zob. str. 86

Można śpiewać odpowiednią pieśń.

6. Gdy procesja wejdzie do prezbiterium, relikwie Świętych ustawia się na przygotowanym miejscu i otacza zapalonymi świecami. Kapłani koncelebrujący, diakoni i posługujący zajmują wyznaczone im miejsca. Biskup, nie całując ołtarza, udaje się do katedry. Następnie, bez mitry i pastorału, pozdrawia lud słowami:

W świętym Kościele Boga łaska i pokój niech będą z wami wszystkimi.

Można użyć także innego pozdrowienia, zwłaszcza wyjętego z Pisma św.

Lud odpowiada: **I z duchem twoim.**

7. Jeżeli okoliczności za tym przemawiają (Por. Uwagi wstępne nr 2 b), odbywa się przekazanie kościoła biskupowi.

Delegaci wspólnoty która zbudowała kościół (wierni parafii lub diecezji, ofiarodawcy, architekci, robotnicy) przekazują budynek biskupowi, podając mu klucze albo makietę kościoła, albo księgę, w której spisano dzieje budynku i nazwiska tych, którzy nią kierowali oraz rzemieślników. Jeden z delegatów może krótko przemówić do biskupa zwracając uwagę na ważniejsze szczegóły związane z budową kościoła i wyjaśniając kryteria artystyczne i funkcjonalne, którymi kierowano się przy budowie kościoła. Następnie biskup krótko przemawia do delegatów i przekazujących kościół.

POŚWIĘCENIE WODY I POKROPIENIE — zob. str. 91, z tym, że:

Biskup kropi poświęconą wodą tylko lud, a ołtarz kropi tylko wtedy, gdy jest on nowy. Po pokropieniu, biskup wraca do katedry i po zakończeniu śpiewu, stojąc ze złożonymi rękami odmawia modlitwę:

Niech Bóg, Ojciec miłosierdzie, łaską Ducha Świętego oczyści żywą świątynię, którą my jesteśmy.

Wszyscy odpowiadają: **Amen.**

HYMN I KOLEKTA — zob. str. 91.

Część druga

LITURGIA SŁOWA

13. Biskup siada i otrzymuje mitrę. Wszyscy siadają. Odbywa się liturgia słowa. Czytania wybiera się z tekstów, które w Lekcjonarzu mszalnym (T. VI, 16 *—34 *) przewidziano na obrzęd poświęcenia kościoła.

14. Do Ewangelii nie przynosi się świec ani kadzidła.

15. Po Ewangelii biskup wygłasza homilię, w której wyjaśnia czytania biblijne i znaczenie obrzędów.

16. Po homilii odmawia się: Wierzę w jednego Boga. Opuszcza się natomiast Modlitwę powszechną, zastępuje ją bowiem Litania do Wszystkich Świętych.

Część trzecia

MODLITWA POŚWIĘCENIA I NAMASZCZENIA

jak w rozdziale II — zob. str. 92

Część czwarta

LITURGIA EUCHARYSTYCZNA

Wszystko odbywa ię, jak w rozdziale II — zob. str. 98, z tym że inny jest tekst Prefacji. Nie ma też specjalnych wspomnień poświęcenia kościoła w 1 i 3 Modlitwie eucharystycznej.

PREFACJA

Kościół świątynią Boga

K. **Pan z wami.**

W. **I z duchem twoim.**

K. **W górę serca.**

W. **Wznosimy je do Pana.**

K. **Dzięki składajmy Panu Bogu naszemu.**

W. **Godne to i sprawiedliwe.**

Zaprawdę godne to i sprawiedliwe, słuszne i zbawienne, abyśmy Tobie, Ojcze Święty, zawsze i wszędzie składali dziękczynienie przez naszego Pana Jezusa Chrystusa. Ty pozwoliłeś zbudować ten gmach widzialny, w którym otaczasz opieką lud swój, w tym miejscu pielgrzymujący do Ciebie, i dajesz mu znak i łaskę jedności z Tobą. W tym świętym miejscu sam wznosisz dla siebie świątynię z żywych kamieni, którymi my jesteśmy, i sprawiasz, że Kościół rozszerzony po całym świecie rozwija się jako mistyczne Ciało Chrystusa, aż osiągnie swoją pełnię w błogosławionym pokoju w niebieskim Jeruzalem. Dlatego zgromadzeni w Twojej świątyni, zjednoczeni z wszystkimi Świętymi wysławiamy Ciebie wołając:

Święty, święty, święty...

Rozdział IV

OBRZĘD POŚWIĘCENIA OŁTARZA

WPROWADZENIE

I. NATURA I GODNOŚĆ OŁTARZA

1. Starożytni Ojcowie Kościoła rozważywszy słowo Boże nie wahali się twierdzić, że Chrystus stał się żertwą, kapłanem i ołtarzem własnej ofiary[1].

---

[1] Por. S. Epiphanius, Panarium II, I, Haeresis 55: PG 41, 979; S. Cyrillus Alexandrinus, De adoratione in spiritu et veritate, IX: PG 68, 647.

W Liście do Hebrajczyków Chrystus ukazany jest jako Arcykapłan i żywy Ołtarz niebieskiej świątyni[2]. W Apokalipsie natomiast nasz Zbawiciel jest przedstawiony jako Baranek zabity[3], którego ofiarę święty Anioł przenosi na ołtarz w niebie[4].

Chrześcijanin jest duchowym ołtarzem

2. Skoro Chrystus, Głowa i Nauczyciel, jest prawdziwym ołtarzem, to również Jego członkowie i uczniowie stanowią duchowe ołtarze, na których składa się Bogu ofiarę życia święcie prowadzonego. Sami Ojcowie zdają się o tym mówić: św. Ignacy Antiocheński bardzo wyraźnie prosi Rzymian: „Jedynie na to mi pozwólcie — bym mógł ofiarować się Bogu, dopóki ołtarz jest gotowy”[5]. Święty Polikarp, napominając wdowy, by żyły pobożnie, nazywa je „ołtarzem Boga”[6]. Z wypowiedziami tymi zgadzają się wypowiedzi innych, a także św. Grzegorza Wielkiego, który poucza: „Czym jest ołtarz Boży, jeśli nie duchem dobrze żyjących? ...Słusznie więc serce sprawiedliwych zwie się ołtarzem Boga”[7].

Według innego obrazu pojawiającego się u pisarzy kościelnych, wierni, którzy się modlą, ofiarują Bogu swoje błagania i składają dary swoich próśb, sami są żywymi kamieniami, z których Pan Jezus buduje ołtarz Kościoła[8].

Ołtarz stołem ofiary i uczty paschalnej

3. Chrystus Pan, ustanawiając pod postacią uczty ofiarniczej pamiątkę ofiary którą miał złożyć Ojcu na ołtarzu krzyża, uświęcił stół ofiarny, przy którym mieli gromadzić się wierni, by uczcić Jego Paschę. Ołtarz jest więc stołem ofiary i uczty, na którym kapłan, przedstawiający Chrystusa Pana, dokonuje tego samego, co Chrystus uczynił i uczniom swoim przekazał, aby czynili na Jego pamiątkę. Wszystko to wyraźnie ukazuje Apostoł, gdy mówi: „Kielich błogosławieństwa, który błogosławimy, czy nie jest udziałem we Krwi Chrystusa? Chleb, który łamiemy, czyż nie jest udziałem w Ciele Pana? Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba”[9].

Ołtarz znakiem Chrystusa

4. Dzieci Kościoła wszędzie, stosownie do okoliczności mogą, czcić pamiątkę Chrystusa i gromadzić się przy stole Pańskim. Jest jednak rzeczą godną tajemnicy eucharystycznej, aby chrześcijanie budowali stałe ołtarze do odprawiania Wieczerzy Pańskiej. Zwyczaj ten istniał od czasów starożytnych.

---

2 Por. Hbr 4, 14; 13, 10.
3 Por. Ap 5, 6.
4 Por. Missale Romanum, Ordo Missae n. 96.
5 Ad Romanos 2, 2: ed. F. X. Funk, p. 255.
6 Ad Philippenses 4, 3: ed. F. X. Funk, p. 301.
7 Homiliarum in Ezechielem II, 10, 19: PL 76, 1069.
8 Por. Origenes, In librum Iesu Nave, Homilia IX, 1: SC 71, pp. 244 et 246.
9 Por. 1 Kor 10, 16—17.

Ołtarz chrześcijański z natury swojej jest szczególnym stołem ofiary i uczty paschalnej:

— szczególnym ołtarzem, na którym na wieki uobecnia się w sposób mistyczny ofiara krzyża aż do przyjścia Chrystusa;

— stołem, przy którym gromadzą się dzieci Kościoła, aby składać dziękczynienie Bogu oraz przyjmować Ciało i Krew Chrystusa.

We wszystkich więc kościołach ołtarz jest „ośrodkiem dziękczynienia, które dokonuje się przez Eucharystię" [10], i wokół którego dokonują się wszystkie inne obrzędy Kościoła [11].

Ponieważ przy ołtarzu czci się pamiątkę Pana i rozdziela wiernym Jego Ciało i Krew, pisarze Kościoła widzieli w ołtarzu znak samego Chrystusa — stąd też wywodzi się twierdzenie: „Ołtarz jest Chrystusem".

Ołtarz miejscem czci męczenników

5. Cała godność ołtarza wypływa stąd, że jest on stołem Pańskim. Dlatego ciała Męczenników nie dodają chwały ołtarzowi, lecz raczej ołtarz podkreśla godność grobu Męczenników. Dla uczczenia ciał Męczenników oraz innych Świętych, jak i dla zaznaczenia prawdy, że ofiara członków wywodzi swój początek z ofiary Głowy [12], wypada nad ich grobami wznosić ołtarze albo składać ich relikwie pod ołtarzami tak, by „zwycięskie ofiary znalazły się w tym miejscu, gdzie Chrystus jest ofiarą, Lecz On, który za wszystkich cierpiał, na ołtarzu, oni pod ołtarzem, gdyż Jego męką zostali odkupieni" [13]. Taki układ rzeczy wydaje się w pewien sposób powtarzać duchową wizję Jana Apostoła w Apokalipsie: „Ujrzałem pod ołtarzem dusze zabitych dla Słowa Bożego i dla świadectwa, jakie mieli" [14]. Chociaż wszyscy Święci słusznie zwą się świadkami Chrystusa, jednakże w świadectwie krwi istnieje szczególna moc, którą tylko relikwie Męczenników złożone w ołtarzu całkowicie i w pełni wyrażają.

II. BUDOWA OŁTARZA

6. Wypada, by w każdym kościele był ołtarz stały. Na innych natomiast miejscach, przeznaczonych do odprawiania świętych obrzędów, może być ołtarz stały lub przenośny.

Ołtarzem stałym nazywamy ołtarz tak zbudowany, że łączy się ściśle z posadzką i nie może być przesunięty. Ołtarz przenośny natomiast można przesuwać [15].

---

[10] Missale Romanum, Institutio generalis, n. 259.

[11] Por. Pius XII, Encyklika Mediator Dei et hominum: AAS 39, (1947), p. 529.

[12] Por. Missale Romanum, Commune Martyrum 8, Super oblata.

[13] S. Ambrosius, Epistula 22, 13: PL 16, 1023: Por. Ps. Maximus Taurinensis, Sermo, 78: PL 57, 689—690.

[14] Ap 6, 9.

[15] Por. Missale Romanum, Institutio generalis, n. 265, 261.

7. W nowych kościołach należy budować tylko jeden ołtarz, aby na wspólnym zgromadzeniu wiernych jedyny ołtarz oznaczał jednego Zbawiciela naszego, Jezusa Chrystusa oraz jedną Eucharystię Kościoła.

W kaplicy natomiast, w miarę możności w jakiś sposób oddzielonej od nawy kościoła, w której umieszcza się tabernakulum do przechowywania Najśw. Sakramentu, można postawić drugi ołtarz, gdzie również można odprawić Mszę św. w dni powszednie dla małej liczby wiernych.

Należy absolutnie zaniechać budowy wielu ołtarzy jedynie dla przyozdobienia kościoła.

8. Ołtarz należy zbudować w pewnej odległości od ściany, aby kapłan mógł go łatwo obchodzić oraz odprawiać Mszę św. twarzą do ludu. „Ma znajdować się w takim miejscu, by naprawdę stanowił centrum, na które samorzutnie całe zgromadzenie wiernych zwraca uwagę" [16].

9. Zgodnie z tradycją Kościoła oraz symboliką biblijną właściwą ołtarzowi, mensa ołtarza stałego ma być kamienna i to z kamienia naturalnego. Jednakże można użyć także innego materiału, byleby zgodnie z oceną Konferencji Episkopatu był godny, trwały i wykonany według zasad sztuki.

Kolumny lub podstawa do podtrzymywania mensy ołtarzowej mogą być wykonane z jakiegokolwiek materiału, byle tylko był godny i trwały [17].

10. Z natury swej ołtarz jest poświęcony samemu Bogu, gdyż ofiarę eucharystyczną składa się samemu Bogu. W takim znaczeniu należy rozumieć zwyczaj Kościoła poświęcenia ołtarzy Bogu dla uczczenia Świętych. Wyraził to trafnie św. Augustyn: „Ołtarze wznosimy nie męczennikowi, lecz samemu Bogu męczenników, chociaż na grobach męczenników" [18].

Należy to wyraźnie wytłumaczyć wiernym. W nowych kościołach nie należy umieszczać nad ołtarzem ani figur, ani obrazów Świętych. Nie powinno się również umieszczać na mensie ołtarza relikwii Świętych, gdy się je wystawia dla uczczenia ich przez wiernych.

11. Zgodnie z tradycją liturgii rzymskiej należy zachować zwyczaj składania pod ołtarzem relikwii Męczenników i innych Świętych [19]. Należy jednak mieć na uwadze:

a) Składane relikwie mają być takiej wielkości, by można było wywnioskować, że są częściami ciał ludzkich. Należy unikać składania zbyt małych części relikwii jednego lub wielu Świętych.

b) Z największą starannością należy dbać o autentyczność składanych relikwii. Lepiej jest poświęcić ołtarz bez relikwii, niż składać pod nim relikwie niepewnego pochodzenia.

---

16 Tamże, n. 262.

17 Por. tamże n. 263.

18 Contra Faustum, XX, 21: PL 42, 384.

19 Por. Missale Romanum, Institutio generalis, n. 266.

c) Szkatuły z relikwiami nie należy umieszczać ani nad ołtrzem, ani na mensie ołtarza, lecz pod jego mensą.

Tam, gdzie dokonuje się obrzęd złożenia relikwii, jest wskazane odprawić Wigilię przy relikwiach Męczennika lub Świętego, zgodnie z tym, co powiedziano wyżej w rozdziale II nr 10.

III. SPRAWOWANIE POŚWIĘCENIA

Szafarz obrzędu

12. Poświęcenie Bogu nowo wybudowanych ołtarzy w diecezji należy do biskupa, któremu powierzona została troska o Kościół lokalny. Jeżeli sam nie może tego dokonać, niech zleci to zadanie innemu biskupowi, zwłaszcza swojemu współpracownikowi lub pomocnikowi w pracy duszpasterskiej nad wiernymi, dla których nowy ołtarz został zbudowany. W wypadkach nadzwyczajnych biskup może zlecić tę czynność specjalnym mandatem kapłanowi.

Wybór dnia

13. Ponieważ ołtarz staje się rzeczą świętą przede wszystkim przez sprawowanie Eucharystii, dla podkreślenia prawdy tego stwierdzenia należy unikać odprawiania Mszy św. na nowym ołtarzu przed jego poświęceniem. W ten sposób Msza poświęcona będzie równocześnie pierwszą Eucharystią sprawowaną na tym ołtarzu.

14. Na poświęcenie nowego ołtarza wybiera się dzień, w którym wierni mogą się liczniej zgromadzić, a przede wszystkim w niedzielę, chyba, że względy duszpasterskie przemawiają za innym terminem. Obrzędu poświęcenia ołtarza nie powinno się urządzać w Triduum Paschalne, w Środę Popielcową, w dniach Wielkiego Tygodnia oraz w Dzień Zaduszny.

Msza poświęcenia ołtarza

15. Sprawowanie Eucharystii wiąże się ściśle z obrzędem poświęcenia ołtarza. Odprawia się Mszę „Na poświęcenie ołtarza". Jednakże w święto Narodzenia Pańskiego, Objawienia, Wniebowstąpienia, Zesłania Ducha Świętego, jak również w niedzielę Adwentu, Wielkiego Postu i wielkanocne, odprawia się Mszę z dnia, oprócz modlitwy nad darami i prefacji, które ściśle łączą się z tymi obrzędami.

16. Wypada, aby biskup koncelebrował Mszę św. z obecnymi kapłanami, a zwłaszcza z kierującymi parafią lub wspólnotą, dla której zbudowano ołtarz.

Części obrzędu

A. Obrzędy wstępne

17. Obrzędy wstępne Mszy św. poświęcenia ołtarza odbywają się w zwykły sposób, z tym że opuszcza się akt pokuty, a biskup błogosławi wodę i pokrapia nią lud oraz nowy ołtarz.

B. Liturgia słowa

18. W liturgii słowa zaleca się czytać trzy perykopy wybrane według norm przepisanych rubrykami, albo z liturgii danego dnia (por. nr 15), albo z tych, które są przewidziane w Lekcjonarzu (VI, 5 *—15 *) na obrzęd poświęcenia ołtarza.

19. Po czytaniach biskup wygłasza homilię, w której wyjaśnia znaczenie tekstów biblijnych oraz poświęcenia ołtarza. Po homilii odmawia się wyznanie wiary. Opuszcza się natomiast modlitwę powszechną, gdyż zamiast niej śpiewa się Litanię do Wszystkich Świętych.

C. Modlitwa poświęcenia i namaszczenia ołtarza

Złożenie relikwii świętych

20. Po odśpiewaniu Litanii, jeśli tak postanowiono, składa się pod ołtarzem relikwie Męczenników lub innych Świętych, aby zaznaczyć, że wszyscy, którzy są ochrzczeni w śmierci Chrystusa, a przede wszystkim ci, którzy przelali krew dla Pana, uczestniczą w męce Chrystusa (por.: nr 5).

Modlitwa poświęcenia

21. Najważniejszym i jedynie koniecznym obrzędem przy poświęceniu ołtarza jest sprawowanie Eucharystii. Zgodnie jednak z powszechną tradycją tak Wschodniego jak Zachodniego Kościoła, odmawia się również specjalną modlitwę poświęcenia, która wyraża wolę poświęcenia ołtarza Panu na stałe i prośbę o Jego błogosławieństwo.

Obrzędy namaszczenia, okadzenia, nakrycia i oświetlenia ołtarza

22. Obrzędy namaszczenia, okadzenia, nakrycia i oświetlenia ołtarza są widocznymi znakami ukazującymi niewidzialne dzieła, których Pan dokonuje za pośrednictwem Kościoła sprawującego Boże misteria, a zwłaszcza Eucharystię.

a) Namaszczenie ołtarza: Przez namaszczenie Krzyżem ołtarz staje się symbolem Chrystusa, który przed wszystkimi został „Namaszczony" i tak jest nazwany. Ojciec przecież namaścił Go Duchem Świętym i ustanowił Najwyższym Kapłanem aby na ołtarzu swego Ciała złożył w ofierze swoje życie za zbawienie wszystkich.

b) Kadzidło spala się na ołtarzu, aby ukazać, że ofiara Chrystusa, która w tym misterium wciąż jest obecna, wznosi się do Boga jak miła woń. Ma to również wyrazić myśl, że modlitwy wiernych pełne błagań i wdzięczności docierają do tronu Boga[20].

c) Nakrycie ołtarza wskazuje, że ołtarz chrześcijański jest miejscem ofiary eucharystycznej oraz Stołem Pańskim. Dokoła niego stoją kapłani i wierni, i przez tę samą czynność, choć spełniają różne funkcje,

---

[20] Por. Ap 8, 3—4: Angelus „venit et stetit ante Altare habens thuribulum aureum, et data sunt illi incensa multa ut daret orationibus sanctorum omnium super Altare aureum, quod est ante thronum. Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu Angeli coram Deo".

sprawują Pamiątkę śmierci i zmartwychwstania Chrystusa oraz spożywają Wieczerzę Pańską. Dlatego ołtarz jako stół uczty ofiarnej odpowiednio się przygotowuje i uroczyście przyozdabia. Oznacza to wyraźnie, że ołtarz jest Stołem Pana, do którego wszyscy wierni przychodzą z radością, by posilić się Bożym pokarmem, a mianowicie Ciałem i Krwią ofiarowanego Chrystusa.

d) Oświetlenie ołtarza przypomina, że Chrystus jest „Światłem na oświecenie pogan" [21], którego blaskiem jaśnieje Kościół, a dzięki niemu cała rodzina ludzka.

D. Sprawowanie Eucharystii

23. Na przygotowanym ołtarzu biskup sprawuje Eucharystię, która jest główną i najstarszą częścią całego obrzędu [22]. Sprawowanie Eucharystii jak najściślej jest związane z obrzędem poświęcenia ołtarza:

— przez sprawowanie eucharystycznej ofiary osiąga się i jasno ukazuje się najważniejszy cel, dla którego ołtarz zbudowano;

— Eucharystia, która uświęca serca przyjmujących ją, w pewien sposób uświęca też ołtarz, jak to niejednokrotnie twierdzili starożytni Ojcowie Kościoła: „Godny podziwu jest ten ołtarz, bo chociaż z natury swej jest kamieniem, staje się święty, gdyż tylko przyjmie Ciało Chrystusa" [23];

— ścisły związek między poświęceniem ołtarza, a sprawowaniem Eucharystii ukazuje się także przez to, że Msza św. na poświęcenie ołtarza posiada własną prefację głęboko wnikającą w znaczenie obrzędu.

IV. ADAPTACJA OBRZĘDÓW

Uprawnienia konferencji biskupów w zakresie adaptacji

24. Konferencje Biskupów mogą ten obrzęd dostosować do zwyczajów poszczególnych regionów w taki sposób, by w niczym nie umniejszyć jego godności i uroczystości. Powinny być zachowane następujące elementy:

a) nie wolno nigdy opuścić odprawiania Mszy św. z własną prefacją oraz modlitwy poświęcenia;

b) jeżeli ważne przyczyny nie sprzeciwiają się temu, należy zachować obrzędy, które według tradycji liturgicznej mają szczególne znaczenie i wymowę (por. nr 22), gdy tego wymagają okoliczności, można odpowiednio adaptować formuły. Przy dokonywaniu adaptacji niech kompetentna władza kościelna przedstawi je Stolicy Apostolskiej i za jej zgodą wprowadzi stosowne zmiany [24].

---

21 Łk 2, 32.

22 Por. Vigilius PP., Epistula ad Profuturum episcopum, IV: PL 84, 832.

23 S. Ioannes Chrysostomus, Homil. XX in II Cor., 3: PG 61, 540.

24 Por. KL n. 40: AAS 56, (1964), p. 111.

Uprawnienia szafarzy

25. Do kompetencji biskupa i tych, którzy przygotowują obrzędy, należy decyzja o stosowności złożenia relikwii Świętych. W tej sprawie należy mieć na uwadze przede wszystkim dobro duchowe wiernych i właściwe zrozumienie ducha liturgii oraz zachować przepisy zawarte w nr 11.

Rektor kościoła, w którym odbywa się poświęcenie ołtarza, przy pomocy współpracowników w duszpasterswie powinien ustalić i przygotować wszystko, co dotyczy czytań, śpiewów i pomocy duszpasterskiej dla owocnego udziału ludu, i tego co służy do podkreślenia uroczystości obrzędów.

V. PRZYGOTOWANIE DUSZPASTERSKIE

26. Wierni mają być nie tylko wcześnie powiadomieni o poświęceniu nowego ołtarza, lecz także odpowiednio przygotowani, aby mogli czynnie uczestniczyć w obrzędzie. Należy ich pouczyć o tym, co oznaczają poszczególne obrzędy i w jaki sposób są dokonywane. Do przeprowadzenia takiej katechezy może służyć podane wyżej wprowadzenie, w którym mówi się o naturze ołtarza jego godności oraz znaczniu i wymowie obrzędu. W ten sposób wierni nabiorą właściwego i należytego szacunku dla ołtarza.

VI. PRZYGOTOWANIE RZECZY POTRZEBNYCH DO POŚWIĘCENIA OŁTARZA

27. Do sprawowania obrzędu poświęcenia ołtarza należy przygotować:

— Mszał Rzymski, Lekcjonarz i Pontyfikał Rzymski;

— Krzyż procesyjny i Ewangeliarz;

— naczynie z wodą do poświęcenia i kropidło;

— naczynie z krzyżmem świętym;

— ręczniki do wytarcia mensy ołtarza;

— jeśli potrzeba tego wymaga: lniany obrus nasycony woskiem lub ceratę wielkości mensy ołtarza;

— tacę i dzbanek z wodą, ręczniki i rzeczy potrzebne do obmycia rąk biskupa;

— płócienny fartuch;

— przyrządy do palenia kadzidła i wonności, względnie ziarna kadzidła i małe świeczki przeznaczone na ołtarz;

— kadzielnicę z łódką i łyżeczką;

— kielich, korporał, puryfikaterze, ręczniki;

— chleb, wino i wodę do odprawiania Mszy św.;

— krzyż ołtarzowy, chyba że w prezbiterium znajduje się już krzyż, lub krzyż procesyjny umieszcza się w pobliżu ołtarza;

— obrusy, świece i świeczniki;

— według uznania kwiaty;

— klęcznik dla biskupa.

28. We Mszy św. poświęcenia ołtarza używa się szat liturgicznych koloru białego lub świątecznego. Należy przygotować:

— dla biskupa: albę, stułę, ornat, mitrę, pastorał, oraz paliusz, jeśli go używa;

— dla koncelebrujących kapłanów: szaty do Mszy św. koncelebrowanej;

— dla diakonów: alby, stuły, oraz w miarę możności dalmatyki;

— dla innych ministrantów: alby lub inne szaty prawnie uznane.

29. Jeśli relikwie Świętych mają być umieszczone w ołtarzu, należy przygotować:

a) W miejscu, z którego wyrusza procesja:

— szkatułę z relikwiami otoczoną kwiatami i lampionami. Jeśli trzeba, można ją umieścić przed rozpoczęciem obrzędu w odpowiednim miejscu prezbiterium;

— dla diakonów, którzy są przeznaczeni do niesienia relikwii: albę, stułę czerwonego koloru, jeśli są to relikwie Męczenników, w innych wypadkach białego koloru oraz, jeśli to możliwe, dalmatyki. Jeżeli natomiast relikwie niosą kapłani, należy dla nich przygotować ornaty.

Relikwie mogą nieść także ministranci, ubrani w alby lub szaty prawnie uznane.

b) W prezbiterium:

— mały stół, na którym składa się szkatułę z relikwiami na czas pierwszej części obrzędu poświęcenia.

c) W zakrystii:

— zaprawę wapienną lub cementową, którą przymocuje się płytę nakrywającą relikwie; powinien być obecny murarz który we właściwym czasie zamknie wnękę, w której znajdują się relikwie.

30. Godny zachowania jest zwyczaj wkładania do szkatuły z relikwiami pergaminu, na którym wypisuje się dzień, miesiąc, rok poświęcenia ołtarza, nazwisko biskupa, który dokonał obrzędu, tytuł kościoła, jak również imiona Męczenników lub Świętych, których relikwie złożono w ołtarzu.

Należy sporządzić dwa egzemplarze aktu poświęcenia. Jeden egzemplarz należy zachować w archiwum diecezji, drugi w archiwum kościoła. Powinien je podpisać biskup, rektor kościoła oraz delegaci wspólnoty miejscowej.

OBRZĘDY POŚWIĘCENIA OŁTARZA

Część pierwsza

OBRZĘDY WSTĘPNE

WEJŚCIE DO KOŚCIOŁA

31. Gdy lud się zgromadzi, biskup, kapłani koncelebrujący, diakoni i posługujący odziani we właściwe szaty, poprzedzani przez niosącego krzyż, udają się procesjonalnie z zakrystii przez nawę kościoła do prezbiterium.

32. Jeżeli pod ołtarzem mają być złożone relikwie Świętych, w procesji na wejście przenosi się do prezbiterium albo z zakrystii, albo z kaplicy, w której od wieczora dnia poprzedniego były wystawione do uczczenia przez wiernych. Ze słusznej przyczyny można przed rozpoczęciem obrzędów przygotować relikwie w odpowiednim miejscu w prezbiterium i otoczyć je zapalonymi świecami.

33. W czasie procesji śpiewa się antyfonę na wejście z Psalmem 43(42) lub odpowiednią pieśń.

Antyfona: Spójrz na nas, Boże, nasz obrońco i wejrzyj na oblicze Twego Pomazańca. Jeden dzień w przybytkach Twoich jest lepszy niż innych tysiące (O.W. Alleluja)

Albo antyfona: Przystąpię do ołtarza Bożego, do Boga, który jest moim weselem i radością.

Psalm (43(42)

1 Osądź mnie, Boże, sprawiedliwie
i broń mojej sprawy przeciw ludowi nie znającemu litości,
wybaw mnie od człowieka podstępnego i niegodziwego.

2 Ty bowiem, Boże jesteś ucieczką moją.
Dlaczego mnie odrzuciłeś?
Czemu chodzę smutny i gnębiony przez wroga?
(Powtarza się antyfonę)

3 Ześlij światłość i wierność swoją,
niech mnie one wiodą,
Niech mnie zaprowadzą na Twą górę świętą
i do Twoich przybytków.

4 I przystąpię do ołtarza Bożego,
do Boga, który jest moim weselem i radością,
i będę Cię chwalił przy dźwiękach lutni, Boże, mój Boże.
(Powtarza się antyfonę)

5 Czemu zgnębiona jesteś, duszo moja,
i czemu trwożysz się we mnie?
Ufaj Bogu, bo jeszcze wysławiać Go będę:
On zbawieniem mojego oblicza i moim Bogiem.

(Powtarza się antyfonę)

34. Gdy procesja wejdzie do prezbiterium, relikwie Świętych ustawia się na przygotowanym miejscu i otacza zapalonymi świecami. Kapłani koncelebrujący, diakoni i posługujący zajmują wyznaczone im miejsca. Biskup, nie całując ołtarza, udaje się do katedry. Następnie, bez mitry i pastorału, pozdrawia lud słowami:
W świętym Kościele Boga łaska i pokój niech będą z wami wszystkimi.
Można użyć także innego pozdrowienia, zwłaszcza wyjętego z Pisma świętego.
Lud odpowiada: **I z duchem Twoim.**

POŚWIĘCENIE WODY I POKROPIENIE

35. Gdy skończy się obrzęd wejścia, biskup poświęca wodę przeznaczoną do pokropienia ludu na znak pokuty i na pamiątkę chrztu oraz do oczyszczenia ołtarza. Posługujący zanoszą naczynie z wodą do biskupa, który stoi przy katedrze. Biskup zachęca wszystkich do modlitwy tymi lub podobnymi słowami:
Drodzy bracia i siostry, z radością zgromadziliśmy się tutaj, aby przez złożenie ofiary Eucharystycznej poświęcić nowy ołtarz. W głębokim skupieniu bierzmy udział w świętych obrzędach, z wiarą słuchajmy słowa Bożego i przystępujmy z radością do stołu Pańskiego, aby umocniła się nasza nadzieja. Gromadząc się przy jednym ołtarzu zbliżamy się do Chrystusa, żywego kamienia, na którym wznosimy się jako świątynia.

Pokornie prośmy Boga, aby pobłogosławił tę wodę, którą będziemy pokropieni na znak pokuty i na pamiątkę chrztu świętego. Oczyścimy nią także nowy ołtarz.
Wszyscy modlą się chwilę w ciszy. Następnie biskup mówi:
Boże, przez Ciebie wszelkie stworzenie osiąga światło życia. Ty otaczasz ludzi taką miłością, że nie tylko żywisz ich pełen ojcowskiej troski, lecz miłosiernie obmywasz ich z grzechów i sprowadzasz nieustannie do jedności z Chrystusem, który jest ich Głową. W swoim miłosierdziu postanowiłeś, że grzesznicy, którzy przyjmą chrzest, umrą z Chrystusem i powstaną do nowego życia, aby stać się członkami Jego Ciała mistycznego i dziedzicami wiecznej nagrody.

Uświęć tę wodę swoim † błogosławieństwem, aby pokropienie nas i ścian tej świątyni było znakiem przypominającym sakrament chrztu, w którym obmyci z grzechu przez Chrystusa staliśmy się duchowym ołtarzem. Spraw, abyśmy z wszystkimi braćmi, którzy będą przy tym ołtarzu sprawowali święte sakramenty, doszli do niebieskiego Jeruzalem. Przez Chrystusa Pana naszego.
Wszyscy odpowiadają: **Amen.**

36. Biskup w asyście diakonów idzie przez nawę kościoła kropiąc poświęconą wodą lud, a wróciwszy do prezbiterium kropi ołtarz. W tym czasie śpiewa się antyfonę:
Antyfona:
Widziałem wodę wypływającą z prawego boku świątyni, alleluja; a

wszyscy, do których doszła ta woda, zostali zbawieni i wołają: Alleluja, alleluja.

Antyfona w okresie W. Postu:

Gdy zajaśnieje w was moja świętość, zgromadzę was z wszystkich krajów i wyleję na was wodę czystą, obmyję was z wszystkich grzechów, i dam wam ducha nowego.

Zamiast antyfon można śpiewać odpowiednią pieśń.

37. Po pokropieniu, biskup wraca do katedry i po zakończeniu śpiewu, stojąc ze złożonymi rękami, odmawia modlitwę:

Niech Bóg, Ojciec miłosierdzia, któremu na ziemi poświęcamy ten nowy ołtarz, odpuści nam grzechy i pozwoli na wieki składać ofiarę uwielbienia na ołtarzu niebieskim.

Wszyscy odpowiadają: **Amen.**

HYMN I KOLEKTA

38. Następnie śpiewa się hymn: Chwała na wysokości Bogu.

39. Po zakończeniu hymnu biskup, mając ręce złożone, mówi:

Módlmy się.

Wszyscy modlą się przez chwilę w ciszy. Biskup rozkłada ręce i mówi:

Boże, Ty chciałeś wszystko pociągnąć do swojego Syna wywyższonego na ołtarzu krzyża przeniknij łaską z nieba swoich wiernych, którzy poświęcają Tobie ten ołtarz, gdy będą się przy nim gromadzili, obdarz ich pokarmem eucharystycznym i przez działanie Ducha Świętego przemieniaj ich z dnia na dzień w lud Tobie poświęcony. Przez Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, naszego Pana i Boga, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, przez wszystkie wieki wieków.

Wszyscy: **Amen.**

Część druga

LITURGIA SŁOWA

40. Biskup siada i otrzymuje mitrę. Wszyscy siadają. Odbywa się liturgia słowa. Czytania wybiera się tekstów, które w Lekcjonarzu mszalnym (T. VI, s. 5 *—15 *) przewidziano na obrzęd poświęcenia ołtarza.

41. Po Ewangelii biskup wygłasza homilię, w której wyjaśnia czytania biblijne i znaczenie obrzędów.

42. Po homilii odmawia się: Wierzę w jednego Boga. Opuszcza się natomiast Modlitwę powszechną, zastępuje ją bowiem Litania do Wszystkich Świętych.

Część trzecia

MODLITWA POŚWIĘCENIA I NAMASZCZENIA

LITANIA

43. Biskup zachęca lud do modlitwy tymi lub podobnymi słowami:

Drodzy bracia i siostry, niech nasze prośby wznoszą się do Boga Ojca wszechmogącego przez Jezusa Chrystusa; z Nim łączą się wszyscy Swięci, którzy uczestniczyli w Jego męce i brali udział w uczcie eucharystycznej.

44. Następnie śpiew Litanii do Wszystkich Świętych, zob. str. 92, z tym, że zamiast wezwania: **Prosimy Cię, abyś ten kościół konsekrował**, śpiewa się wezwanie: **Prosimy Cię, abyś konsekrował ten ołtarz.**

46. Po odśpiewaniu Litanii biskup stojąc ze złożonymi rękami mówi:

Prosimy Cię, Boże przyjmij nasze modlitwy za wstawiennictwem Najświętszej Maryi Panny i wszystkich Świętych, i spraw, aby ten ołtarz stał się miejscem, w którym dokonują się wielkie misteria zbawienia. Niech tutaj lud Twój składa Tobie dary, przedstawia pragnienia i zanosi prośby w duchu głębokiej pobożności i synowskiego zaufania. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: **Amen.**

Jeżeli lud klęczał, diakon wzywa do wstania: **Powstańmy.**

Wszyscy wstają. Biskupowi nakłada się mitrę. Jeżeli nie ma złożenia relikwii pod ołtarzem, biskup odmawia modlitwę poświęcenia jak niżej pod n. 48.

ZŁOŻENIE RELIKWII

47. Jeżeli pod ołtarzem mają być złożone relikwie Męczenników lub innych Świętych, biskup podchodzi do ołtarza. Diakon lub kapłan bierze relikwie i podaje biskupowi, a potem składa je w grobie odpowiednio przygotowanym. W tym czasie śpiewa się Psalm 15(14) z antyfoną albo odpowiednią pieśń, zob. str. 94.

W tym czasie murarz zamyka grób. Po włożeniu relikwii biskup wraca do katedry.

MODLITWA POŚWIĘCENIA

48. Biskup, stojąc bez mitry przy ołtarzu, z rozłożonymi rękami, śpiewa albo głośno odmawia modlitwę poświęcenia:

Wysławiamy Cię, Boże, i błogosławimy, bo w swojej ojcowskiej miłości postanowiłeś, aby misterium ołtarza, doskonale spełnione w Chrystusie, zastąpiło dawne jego figury. Kiedy ustąpiły wody potopu, Noe, drugi ojciec rodzaju ludzkiego, zbudował ołtarz i złożył na nim ofiarę, którą Ty, Ojcze przyjąłeś z upodobaniem i odnowiłeś z ludźmi przymierze miłości. Abraham, ojciec naszej wiary, całym sercem posłuszny Twojemu słowu, zbudował ołtarz i gotów był złożyć w ofierze Izaaka, umiłowanego syna swojego, aby się Tobie podobać. Mojżesz, Pośrednik Starego Prawa zbudował ołtarz, który pokropiony krwią baranka oznaczał mistycznie ołtarz Krzyża.

Wszystkie te figury wypełnił Chrystus przez misterium paschalne: On bowiem jako kapłan i dar ofiarny wstąpił na drzewo krzyża i od-

dał Siebie samego Tobie, Ojcze jako ofiarę czystą, aby nią zgładzić grzechy świata i zawrzeć z Tobą nowe, wieczne przymierze.

Pokornie prosimy Cię Boże, uświęć niebieską łaską ten ołtarz zbudowany w kościele, aby zawsze służył Ofierze Chrystusa i był Stołem Pańskim, przy którym Twój Lud będzie się posilał na Bożej Uczcie.

Niech ten ołtarz (wyciosany z kamienia) będzie dla nas znakiem Chrystusa, z którego boku wypłynęły Krew i woda, źródło sakramentów Kościoła. Niech będzie stołem świątecznym dla wszystkich, których Chrystus zaprasza na ucztę; niech tutaj składają swoje troski i ciężary, a otrzymają nową moc ducha na dalszą drogę życia. Niech będzie miejscem ścisłego zjednoczenia z Tobą i pokoju, a wszyscy którzy karmić się będą Ciałem i Krwią Twojego Syna, napełnieni Jego Duchem niech wzrastają w Twojej miłości.

Niech będzie źródłem jedności Kościoła i braterskiej zgody, z którego wierni czerpać będą ducha wzajemnej miłości.

Niech, będzie ośrodkiem, w którym będziemy Ciebie wielbić i Tobie dziękować, aż z radością dojdziemy do wiecznych przybytków, gdzie będziemy Ci składać ofiarę chwały razem z Chrystusem, Najwyższym Kapłanem i Żywym Ołtarzem.

Który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, przez wszystkie wieki wieków.

Wszyscy: **Amen.**

NAMASZCZENIE OŁTARZA

49. Jeżeli to konieczne, biskup zdejmuje ornat i przepasany płóciennym fartuchem podchodzi do ołtarza z diakonem lub innym posługującym, który niesie naczynie z Krzyżmem. Biskup stojąc przed ołtarzem, mówi głośno:

Niech Bóg uświęci swoją mocą ten ołtarz, który namaszczamy jako Jego słudzy, aby wyrażał misterium Chrystusa, który ofiarował się Ojcu za życie świata.

Biskup wylewa święte Krzyżmo na środek ołtarza i na jego cztery rogi. Może również namaścić całą mensę.

50. W czasie namaszczania śpiewa się antyfonę z psalmem, albo odpowiednią pieśń.

Poza okresem wielkanocnym *antyfona:*
Bóg Cię namaścił olejkiem radości.

Psalm 45(44)

2 Z mego serca płynie piękne słowo,
pieśń moją śpiewam królowi,
język mój jest jak rylec biegłego pisarza.
3 Najpiękniejszy jesteś spośród synów ludzkich,
wdzięk się rozlewa na twoich wargach,
przeto Bóg pobłogosławił tobie na wieki.
(Powtarza się antyfonę)
4 Przypasz do biodra swój miecz, mocarzu,
chlubę twoją i ozdobę.

5 Wstąp szczęśliwie na rydwan
w obronie wiary, prawa i ubogich,
a twoja prawica niech ci wskaże wielkie czyny.
6 Twe ostre strzały trafią w serce wrogów króla,
ludy padają przed tobą.
(Powtarza się antyfonę)

7 Tron Twój, Boże, trwa na wieki,
berłem sprawiedliwym berło Twego królestwa.
8 Miłujesz sprawiedliwość, wstrętne ci bezprawie,
dlatego Bóg, twój Bóg, namaścił ciebie
olejkiem radości hojniej niż równych ci losem.
(Powtarza się antyfonę)

51. W o k r e s i e w i e l k a n o c n y m *antyfona:*
Kamień, który odrzucili budujący
stał się kamieniem węgielnym. Alleluja.
albo:
Kamień wzgardzony, stał się fundamentem.

Psalm 118(117)

1 Dziękujcie Panu, bo jest dobry,
bo Jego łaska trwa na wieki.
16 Prawica Pana wzniesiona wysoko,
prawica Pańska moc okazała.
17 Nie umrę, ale żył będę
i głosił dzieła Pana.
18 Ciężko mnie Pan ukarał,
ale na śmierć nie wydał.
(Powtarza się antyfonę)

21 Dziękuję Tobie, żeś mnie wysłuchał
i stałeś się moim zbawcą.
22 Kamień odrzucony przez budujących
stał się kamieniem węgielnym
23 Stało się to przez Pana
i cudem jest w naszych oczach.
24 Oto dzień, który Pan uczynił,
radujmy się nim i weselmy.
(Powtarza się antyfonę)

25 O Panie, Ty nas wybaw,
pomyślność daj nam, o Panie!
26 Błogosławiony, który przybywa w imię Pańskie,
błogosławimy wam z Pańskiego domu.
27 Pan jest Bogiem i daje światło.
Ustawcie procesję z gałązkami zielonymi
aż do rogów ołtarza.
(Powtarza się antyfonę)

52. Po obrzędzie namaszczenia biskup wraca do katedry i siada, posługujący podają mu rzeczy potrzebne do umycia rąk. Następnie biskup zdejmuje płócienny fartuch i wkłada ornat.

OKADZENIE OŁTARZA

53. Po obrzędzie namaszczenia, na ołtarzu umieszcza się kociołek do spalenia kadzidła, albo na ołtarz wysypuje się większą ilość ka-

dzidła, do którego wtyka się świeczki. Biskup wrzuca kadzidło do kociołka, albo małą świecą podaną przez usługującego podpala przygotowane kadzidło, mówiąc:

Niech nasza modlitwa wznosi się przed Tobą Panie, jak kadzidło, a jak ta świątynia napełnia się miłą wonią, tak niech Twój Kościół promieniuje świętością Chrystusa.

Biskup nakłada kadzidło do kadzielnicy i okadza ołtarz. Następnie wraca do katedry, zostaje okadzony i siada. Posługujący okadzają lud. W tym czasie śpiewa się antyfonę z Psalmem 138(137), 1—5 lub odpowiednią pieśń zob. str. 96.

NAKRYCIE I OŚWIETLENIE OŁTARZA

54. Po okadzeniu, posługujący wycierają ręcznikami mensę ołtarza i jeżeli trzeba, nakładają nieprzemakalne płótno lub ceratę. Następnie przykrywają ołtarz obrusem i jeżeli okoliczności za tym przemawiają, ozdabiają go kwiatami, ustawiają lichtarze ze świecami, potrzebne do Mszy świętej i krzyż, jeżeli nie jest już umieszczony w pobliżu ołtarza.

55. Diakon podchodzi do biskupa, który stojąc, podaje mu zapaloną świecę i głośno mówi:

Niech na ołtarzu zajaśnieje światło Chrystusa,
i niech ogarnie uczestników uczty Pańskiej.

Biskup siada. Diakon podchodzi do ołtarza i zapala świece przygotowane do sprawowania Eucharystii.

56. Odbywa się uroczysta iluminacja. Na znak radości zapala się wszystkie lampy umieszczone dokoła ołtarza. W tym czasie śpiewa się antyfonę lub inną pieśń na cześć Chrystusa, światłości świata.

Antyfona:
U Ciebie Panie, jest źródło życia
i w Twojej światłości ujrzyjmy światło.

Albo Antyfona: Pan moim światłem i zbawieniem moim, z *Psalmem 27(26)* jak przy poświęceniu kościoła.

Część czwarta

LITURGIA EUCHARYSTYCZNA

57. Diakoni i posługujący przygotowują ołtarz jak zwykle. Następnie wyznaczeni wierni przynoszą chleb, wino i wodę do sprawowania Najświętrzej Ofiary. Biskup przyjmuje dary przy katedrze. Podczas procesji z darami można śpiewać antyfonę albo odpowiednią pieśń, np. „Z rąk kapłańskich przyjmij, Panie".

Antyfona *Mt 5, 23—24*
Jeśli przyniesiesz dar swój przed ołtarz i tam wspomnisz, że brat twój ma coś przeciw tobie, zostaw tam dar swój przed ołtarzem, a najpierw idź i pojednaj się z bratem swoim; potem przyjdź i dar swój ofiaruj Alleluja.

Albo Antyfona: *Wj 24, 4 i 5*

Mojżesz poświęcił ołtarz dla Pana, składając na nim całopalenia i ofiary; wobec synów Izraela złożył ofiarę wieczorną jako wonność miłą Panu Bogu.

58. Gdy wszystko jest przygotowane, biskup podchodzi do ołtarza, zdejmuje mitrę, całuje ołtarz i odprawia Mszę św. w zwykły sposób. Nie okadza się darów ani ołtarza.

59. MODLITWA NAD DARAMI

Panie, nasz Boże, niech Duch Święty zstąpi na ten ołtarz, niech uświęci dary Twojego ludu i oczyści serca wiernych, którzy będą je przyjmowali. Przez Chrystusa Pana naszego.

Wszyscy: **Amen.**

60. Odmawia się 1 lub 3 Modlitwę eucharystyczną z Prefacją, która łączy się z obrzędem poświęcenia ołtarza.

PREFACJA

K. **Pan z wami.**

W. **I z duchem twoim.**

K. **W górę serca.**

W. **Wznosimy je do Pana.**

K. **Dzięki składajmy Panu, Bogu naszemu.**

W. **Godne to i sprawiedliwe.**

Zaprawdę godne to i sprawiedliwe, słuszne i zbawienne, abyśmy Tobie składali dziękczynienie, Panie, Ojcze Święty, wszechmogący wieczny Boże, przez naszego Pana, Jezusa Chrystusa.

On będąc prawdziwym kapłanem i prawdziwym darem ofiarnym, nakazał nam sprawować na wieki Pamiątkę Ofiary, którą sam złożył Tobie na ołtarzu Krzyża. Dlatego lud Twój zbudował ten ołtarz, który Tobie, Panie, z radością poświęcamy.

Miejsce to jest naprawdę wzniosłe, tutaj bowiem składamy w misterium Ofiarę Chrystusa, tutaj oddajemy doskonałą chwałę Bogu i tutaj dokonuje się nasze odkupienie. Tutaj przygotowany jest stół Pański, przy którym Twoje dzieci, karmione Ciałem Chrystusa, gromadzą się jako jeden święty Kościół. Tutaj wierni czerpią Twojego Ducha ze zdrojów wypływających z Chrystusa jako duchowej skały, przez co sami stają się ofiarą świętą i żywym ołtarzem.

Przeto, Panie, razem z Aniołami i wszystkimi Świętymi wysławiamy Ciebie, radośnie wołając:

Święty, święty święty...

61. Gdy biskup przyjmuje Ciało Pańskie, rozpoczyna się śpiew antyfony na Komunię.

Antyfona na komunię *Ps 84(83), 4—5*

Wróbel znajduje swój dom, a jaskółka gniazdo, gdzie złoży swe pisklęta: przy ołtarzach Twoich, Panie Zastępów, Królu mój Boże! Szczęśliwi, którzy mieszkają w domu Twoim, Panie nieustannie wielbiąc Ciebie. (O.W. Alleluja)

Albo antyfona:

Dzieci Kościoła jak oliwne gałązki dokoła stołu Pańskiego (O.W. Alleluja).

Psalm 128(127)

1 Szczęśliwy człowiek, który służy Panu
i chodzi Jego drogami.
2 Będziesz spożywał owoc pracy rąk swoich,
szczęście osiągniesz i dobrze ci będzie.
(Powtarza się antyfonę)
3 Małżonka twoja jak płodny szczep winny
w zaciszu twego domu.
Synowie twoi jak oliwne gałązki
dokoła twego stołu.
4 Tak będzie błogosławiony człowiek,
który służy Panu.
(Powtarza się antyfonę)
5 Niech cię ze Syjonu Pan błogosławi
i obyś oglądał pomyślność Jeruzalem
przez wszystkie dni twego życia.
6 Obyś oglądał potomstwo swych dzieci.
Pokój nad Izraelem!
(Powtarza się antyfonę)

62. MODLITWA PO KOMUNII

Wszechmogący Boże, spraw, abyśmy zawsze trwali przy Twoich ołtarzach, na których się składa sakramentalną ofiarę; zjednocz nas w wierze i miłości, abyśmy karmieni Ciałem Chrystusa w Niego się przemieniali. Który żyje i króluje na wieki wieków.

Wszyscy: **Amen.**

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO I ODESŁANIE LUDU

63. Biskup, po włożeniu mitry, mówi: **Pan z wami.**

Wszyscy odpowiadają: **I z duchem twoim.**

Diakon może skierować do ludu wezwanie:

Pochylcie głowy na błogosławieństwo.

Biskup wyciąga ręce nad ludem i błogosławi go, mówiąc:

Bóg, który dał wam królewskie kapłaństwo, niech sprawi, abyście święcie wykonując wasz urząd godnie uczestniczyli w ofierze Chrystusa.

Wszyscy: **Amen.**

Biskup: **Bóg, który gromadzi was przy jednym stole i posila was jednym chlebem, niech uczyni z was jedno serce i jedną duszę.**

Wszyscy: **Amen.**

Biskup: **Przykładem waszej miłości pociągajcie do Chrystusa tych, którym Chrystusa głosicie.**

Wszyscy: **Amen**

Biskup bierze pastorał i kończy:

Niech was błogosławi Bóg wszechmogący, Ojciec i Syn, † i Duch Święty.

Wszyscy: **Amen.**

64. Diakon odsyła wiernych jak zwykle.

Rozdział V

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO KOŚCIOŁA

WPROWADZENIE

1. Budynki sakralne czyli kościoły, w których na stałe ma się sprawować święte obrzędy, wypada poświęcić Bogu według obrzędu poświęcenia kościoła, podanego w rozdziałach II i III. Zawiera on wymowne obrzędy i symbole. Natomiast oratoria prywatne, kaplice i budowle sakralne, które ze względu na szczególne okoliczności, tylko czasowo przeznaczone są do sprawowania służby Bożej, należy błogosławić przy zastosowaniu niżej podanego obrzędu.

2. W sprawach liturgicznego wyposażenia tych budynków, wyboru tytułu oraz duszpasterskiego przygotowania wiernych, należy zachować z odpowiednimi zmianami, przepisy podane we Wprowadzeniu do Obrzędu poświęcenia Kościoła, w rozdziale II, nr nr 4—5, 7, 20.

Kościół lub kaplicę błogosławi biskup diecezji lub delegowany przez niego kapłan.

3. Kościół lub kaplicę można błogosławić w każdym dniu, z wyjątkiem Triduum Paschalnego. Najlepiej wybrać taki dzień w którym wierni mogą liczniej się zgromadzić, a przede wszystkim niedzielę, chyba, że względy duszpasterskie przemawiają za wyborem innego dnia.

4. W dniach umieszczonych w Tabeli dni liturgicznych, w nr nr 1—4, odprawia się Mszę z dnia, w inne natomiast dni można odprawić Mszę z dnia lub Mszę o tytule kościoła lub kaplicy.

5. Do obrzędu błogosławieństwa kościoła lub kaplicy należy przygotować to wszystko, co jest potrzebne do odprawienia Mszy św. Ołtarz jednak, choćby już był pobłogosławiony lub poświęcony, powinien zostać bez nakrycia aż do początku liturgii eucharystycznej. Ponadto w odpowiednim miejscu w prezbiterium należy przygotować:

— naczynie z wodą;

— kadzielnicę z łódką i łyżeczką;

— Pontyfikał Rzymski;

— krzyż ołtarzowy, chyba że w prezbiterium znajduje się już krzyż, lub krzyż procesyjny zostanie umieszczony w pobliżu ołtarza;

— obrus, świece, świeczniki i według uznania kwiaty.

6. Jeżeli razem z błogosławieństwem kościoła ma być uroczyście poświęcony ołtarz, należy przygotować to wszystko, o czym była mowa w rozdziale IV nr 27, a także w nr 29, jeśli relikwie Świętych mają być złożone pod ołtarzem.

7. We mszy św. związanej z błogosławieństwem kościoła używa się szat liturgicznych koloru białego lub świątecznego. Należy przygotować:

— dla biskupa: albę, stułę, ornat, mitrę i pastorał;

— (dla kapłana: szaty do Mszy św.);

— dla koncelebrujących kapłanów: szaty do Mszy koncelebrowanej;

— dla diakonów: alby, stuły, dalmatyki;
— dla innych usługujących: alby lub inne szaty prawnie uznane.

OBRZĘD BŁOGOSŁAWIEŃSTWA KOŚCIOŁA

Część pierwsza

OBRZĘDY WSTĘPNE

WEJŚCIE DO KOŚCIOŁA

8. Po zgromadzeniu się ludu, biskup, kapłani koncelebrujący, diakoni i posługujący ubrani we właściwe szaty, udają się podczas śpiewu na wejście, z zakrystii przez kościół do prezbiterium. Na początku procesji idzie ministrant z krzyżem.

Gdy procesja przyjdzie do prezbiterium, biskup opuściwszy ucałowanie i okadzanie ołtarza, od razu udaje się do katedry; inni zajmują wyznaczone im miejsca.

9. Gdy śpiew się skończy, biskup, po oddaniu mitry i pastorału pozdrawia lud słowami:

W świętym Kościele Boga łaska i pokój niech będą z wami wszystkimi.

Można użyć także innego pozdrowienia, zwłaszcza wyjętego z Pisma św.

Lud odpowiada: **I z duchem twoim.**

POŚWIĘCENIE WODY I POKROPIENIE

10. Biskup przemawia do ludu tymi lub podobnymi słowami:

Drodzy bracia i siostry, przybyliśmy tutaj z radością, aby poświęcić Bogu nowy kościół. Pokornie prosimy Boga, aby udzielił nam swojej łaski i swą mocą pobłogosławił tę wodę, którą będziemy pokropieni na znak pokuty i na pamiątkę naszego chrztu oraz poświęcimy ściany nowego kościoła. Przede wszystkim jednak pamiętajmy o tym, że my sami, zgromadzeni w jednej wierze i miłości, jesteśmy żywym Kościołem, ustanowionym na świecie jako znak i świadectwo tej miłości, którą Bóg kocha wszystkich ludzi.

11. Wszyscy modlą się chwilę w ciszy. Następnie biskup mówi modlitwę:

Boże, przez Ciebie... — zob. str. 90.

12. Biskup w asyście diakonów idzie przez nawę kościoła, kropiąc poświęconą wodą lud i ściany, a wróciwszy do prezbiterium, kropi ołtarz, jeżeli wcześniej nie został pobłogosławiony lub poświęcony. W tym czasie śpiewa się antyfonę:

Antyfona:

Widziałem wodę wypływającą z prawego boku świątyni, alleluja,
a wszyscy, do których doszła ta woda,

zostali zbawieni i wołają: Alleluja, alleluja.
Antyfona w okresie Wielkiego Postu:
Gdy zajaśnieje w was moja świętość,
zgromadzę was z wszystkich krajów
i wyleję na was wodę czystą,
obmyję was z wszystkich grzechów,
i dam wam ducha nowego..
Zamiast antyfon można zaśpiewać odpowiednią pieśń.

13. Po pokropieniu biskup wraca do katedry i po zakończeniu śpiewu, stojąc ze złożonymi rękami odmawia modlitwę:
Bóg, Ojciec miłosierdzia, niech będzie zawsze obecny w tym domu modlitwy, a łaska Ducha Świętego niech oczyści żywą świątynię, którą my jesteśmy.
Wszyscy odpowiadają: **Amen.**

HYMN I KOLEKTA

14. Następnie śpiewa się hymn: Chwała na wysokości Bogu. Hymn ten opuszcza się w Mszach odprawianych w niedzielę i dni powszednie adwentu i w. postu.

15. Po zakończeniu hymnu biskup, mając ręce złożone, mówi: **Módlmy się.**
Wszyscy modlą się chwilę w milczeniu. Biskup rozkłada ręce i, jeśli nie przypada dzień umieszczony w Tabeli dni liturgicznych w nr nr 1—4, odmawia się następującą modlitwę:
Prosimy Cię, Boże, ześlij swoje błogosławieństwo na ten kościół, który pozwoliłeś nam zbudować; spraw, aby wszyscy wierni, którzy tutaj będą się gromadzić, przyjmując Twoje słowo i uczestnicząc w świętych sakramentach, doświadczali obecności Jezusa Chrystusa, który obiecał, że będzie wśród wszystkich zebranych w Jego imię, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, przez wszystkie wieki wieków.
Wszyscy odpowiadają: **Amen.**

Część druga

LITURGIA SŁOWA

16. Czytania wybiera się zgodnie z przepisami (por. wyżej, nr 4) albo z liturgii dnia, albo spośród tekstów przewidzianych w Lekcjonarzu na obrzęd poświęcenia kościoła.

17. Na Ewangelię nie niesie się świeczników ani kadzidła.

18. Po Ewangelii biskup wygłasza homilię, w której wyjaśnia czytania biblijne i znaczenie obrzędu.

19. Po homilii odmawia się wyznanie wiary i modlitwę powszechną, jak zwykle.

Część trzecia

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO OŁTARZA

20. Następnie biskup przystępuje do poświęcenia ołtarza. W tym czasie śpiewa się antyfonę albo odpowiednią pieśń.

Antyfona:

Dzieci Kościoła jak oliwne gałązki
dokoła stołu Pańskiego. (O.W. Alleluja)

21. Po skończeniu śpiewu, biskup, stojąc bez mitry, zwraca się do wiernych tymi lub podobnymi słowami:

Drodzy bracia i siostry, nasza wspólnota z radością zgromadziła się na poświęcenie tego ołtarza.

Ze skupieniem bierzmy udział w tym obrzędzie i błagajmy Boga, aby wejrzał łaskawie na ofiarę Kościoła, która będzie składana na tym ołtarzu, i aby uczynił nas samych wiecznym darem dla siebie.

Wszyscy przez chwilę modlą się w ciszy. Następnie biskup rozkłada ręce i głośno mówi:

Błogosławiony jesteś, Boże, Ty przyjąłeś ofiarę, którą Chrystus złożył na ołtarzu krzyża, aby zbawić ludzkość. Ty z ojcowską miłością gromadzisz swój lud, przy stole Pańskim, aby sprawował pamiątkę tej ofiary.

Wejrzyj więc, Panie, na ten ołtarz przygotowany do sprawowania Twoich misteriów. Niech on będzie miejscem uwielbienia i dziękczynienia, ołtarzem, przy którym spełniać będziemy święte obrzędy ofiary Chrystusa, stołem, na którym będziemy łamali Chleb życia i pili z kielicha, który nas jednoczy, niech będzie źródłem, z którego tryska woda dająca zbawienie.

Spraw, abyśmy przystępując do Chrystusa, który jest żywym kamieniem, wzrastali jako święty przybytek, a na ołtarzu naszych serc składali miłą Tobie ofiarę świętego życia, ku Twojej chwale.

Wszyscy odpowiadają:

Błogosławiony jesteś, Boże, teraz i na wieki.

Następnie biskup nasypuje kadzidło i okadza ołtarz. Po przyjęciu mitry wraca do katedry, zostaje okadzony i siada. Posługujący, przechodząc przez nawę kościoła, okadzają kościół i wiernych.

22. Jeżeli ołtarz ma być uroczyście poświęcony, po wyznaniu wiary opuszcza się modlitwę powszechną i zachowuje się to, co zostało powiedziane w rozdziale IV, nr nr 43—56. Jeśli zaś poświęcenie ołtarza nie jest przewidziane (np. dlatego, że do nowego kościoła został przeniesiony ołtarz już uprzednio poświęcony), po modlitwie powszechnej Mszę św. odprawia się dalej, jak to jest powiedziane niżej w nr 23.

Część czwarta

LITURGIA EUCHARYSTYCZNA

23. Posługujący przykrywają ołtarz obrusem i, zależnie od możliwości, przyozdabiają kwiatami; ustawiają też w odpowiednim miejscu

świeczniki ze świecami wymagane przy sprawowaniu Mszy św. oraz krzyż.

24. Gdy ołtarz jest już przygotowany, wyznaczeni wierni przynoszą chleb, wino i wodę do sprawowania ofiary Pańskiej. Biskup przyjmuje dary przy katedrze. Podczas składania darów można śpiewać antyfonę albo odpowiednią pieśń.

Antyfona: *Mt 5, 23—24*

Jeśli przyniesiesz dar swój przed ołtarz i tam wspomnisz, że brat twój ma coś przeciw tobie, zostaw tam dar swój przed ołtarzem, a najpierw idź i pojednaj się z bratem swoim; potem przyjdź i dar swój ofiaruj. Alleluja.

25. Kiedy wszystko zostało przygotowane, biskup podchodzi do ołtarza i po zdjęciu mitry, całuje go. Mszę św. odprawia dalej jak zwykle, nie okadza jednak darów ani ołtarza. Jeżeli zaś podczas tego obrzędu ołtarz nie został pobłogosławiony lub poświęcony, okadzenie odbywa się w zwykły sposób.

26. Jeżeli ma nastąpić otwarcie kaplicy Najśw. Sakramentu, po modlitwie po Komunii wszystko odbywa się jak jest powiedziane w rozdziale II, nr nr 79—82.

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO I ODESŁANIE LUDU — jak w czasie poświęcenia kościoła — zob. str. 100.

Rozdział VI

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO OŁTARZA

WPROWADZENIE

1. „Ołtarzem stałym nazywamy ołtarz tak zbudowany, że łączy się ściśle z posadzką i nie może być przesunięty. Natomiast ołtarz przenośny można przesuwać" [1].

Ołtarz stały należy poświęcić według obrzędu podanego w rozdziale IV. Ołtarzowi przenośnemu także należy się cześć, gdyż jest stołem przeznaczonym wyłącznie i na stałe do uczty eucharystycznej. Zanim zacznie się go używać, należy go uroczyście poświęcić, albo przynajmniej pobłogosławić, według obrzędów niżej podanych [2].

2. Ołtarz przenośny można zbudować z jakiegokolwiek trwałego materiału, odpowiedniego do użytku liturgicznego według zwyczajów i tradycji danego kraju [3].

3. Przy budowie ołtarza przenośnego należy z odpowiednim dostosowaniem do sytuacji zachować te zasady, które znajdują się we Wprowadzeniu do obrzędu poświęcenia ołtarza (rozdz. IV nr nr 6—10). Nie wolno jednak wkładać w jego podstawę relikwii Świętych.

---

1 Mszał Rzymski, Wprowadzenie ogólne, nr 261.
2 Por. tamże, nr 265.
3 Por. tamże, nr 264.

4. Ołtarz przenośny błogosławi biskup diecezji lub kapłan, który jest rektorem kościoła.

5. Ołtarz przenośny można błogosławić w każdym dniu, z wyjątkiem Wielkiego Piątku i Wielkiej Soboty. Najlepiej wybrać taki dzień, w którym wierni licznie mogą się zgromadzić, a przede wszystkim niedzielę, chyba, że względy duszpasterskie przemawiają za innym dniem.

6. Przy obrzędzie błogosławieństwa ołtarza przenośnego odprawia się Mszę z dnia.

7. Do początku liturgii eucharystycznej ołtarz pozostaje nie nakryty. Dlatego krzyż, jeżeli nie jest umieszczony obok ołtarza, obrusy, świece i inne ozdoby, umieszcza się w dogodnym miejscu w prezbiterium.

OBRZĘD BŁOGOSŁAWIEŃSTWA OŁTARZA

8. W Mszy wszystko odbywa się w zwykły sposób. Po modlitwie powszechnej biskup przystępuje do błogosławieństwa ołtarza. W tym czasie śpiewa się antyfonę albo odpowiednią pieśń.

Antyfona:

Dzieci Kościoła jak oliwne gałązki
dokoła stołu Pańskiego. (O.W. Alleluja)

9. Po skończeniu śpiewu, biskup, stojąc bez mitry, zwraca się do wiernych tymi lub podobnymi słowami:

Drodzy bracia i siostry, nasza wspólnota z radością zgromadziła się na błogosławieństwo tego ołtarza. Ze skupieniem bierzmy udział w tym obrzędzie i błagajmy Boga, aby wejrzał na ofiarę Kościoła, która będzie składana na tym ołtarzu, i aby uczynił nas samych wiecznym darem dla siebie.

Wszyscy przez chwilę modlą się w ciszy. Następnie biskup rozkłada ręce i głośno mówi modlitwę: **Błogosławiony jesteś, Boże...** — zob. str. 125.

10. Biskup kropi ołtarz wodą święconą i okadza. Po przyjęciu mitry wraca do katedry, zostaje okadzony i siada. Posługujący okadza lud.

11. Posługujący przykrywają ołtarz obrusem i, zależnie od możliwości, przyozdabiają kwiatami; ustawiają też w odpowiednim miejscu świeczniki ze świecami, wymagane przy sprawowaniu Mszy św. oraz krzyż, jeżeli trzeba.

12. Gdy ołtarz jest już przygotowany, wyznaczeni wierni przynoszą chleb, wino i wodę do sprawowania ofiary Pańskiej. Biskup przyjmuje dary przy katedrze. Podczas składania darów można śpiewać antyfonę albo odpowiednią pieśń.

Antyfona: *Mt 5, 23—24*

Jeśli przyniesiesz dar swój przed ołtarz i tam wspomnisz, że brat twój ma coś przeciw tobie, zostaw dar swój przed ołtarzem, a najpierw idź

i pojednaj się z bratem swoim; potem przyjdź i dar swój ofiaruj. Alleluja.

13. Kiedy wszystko zostało przygotowane, biskup podchodzi do ołtarza i po zdjęciu mitry, całuje go. Mszę św. odprawia dalej jak zwykle, nie okadza jednak darów ani ołtarza.

Rozdział VII

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO KIELICHA I PATENY

WPROWADZENIE

1. Kielich i patena, które służą przy ofiarowaniu, konsekrowaniu i spożywaniu chleba i wina [1], stają się „naczyniami świętymi", gdy wyłącznie i na stałe zostają przeznaczone do sprawowania Eucharystii.

2. Zamiar przeznaczenia tych naczyń wyłącznie do sprawowania Eucharystii ukazuje się wobec wspólnoty wiernych przez specjalne błogosławieństwo dokonane w czasie Mszy św.

3. Każdy kapłan może błogosławić kielich i patenę, pod warunkiem, że zostały wykonane zgodnie z przepisami zawartymi we Wprowadzeniu ogólnym do Mszału Rzymskiego, nr nr 290—295.

4. Jeśli błogosławi się tylko kielich lub patenę, należy odpowiednio dostosować brzmienie tekstu.

OBRZĘD BŁOGOSŁAWIEŃSTWA KIELICHA I PATENY W CZASIE MSZY ŚWIĘTEJ

5. Poza dniami wpisanymi na Tabeli dni liturgicznych w nr nr 1—9, w liturgii słowa można odczytać jedną lub dwie perykopy z tych, które podano niżej w nr nr 6—8.

CZYTANIA Z PISMA ŚWIĘTEVGO

6. 1. 1 Kor 10, 10—22, *Kielich błogosławieństwa jest udziałem we Krwi Chrystusa.* Najmilsi, strzeżcie się bałwochwalstwa...
2. 1 Kor 11, 23—26 *Ten kielich jest nowym przymierzem we Krwi mojej.* Bracia: Ja otrzymałem od Pana...

PSALMY RESPONSORYJNE

7. 1. Ps 145(144), 10—11. 15—16. 17—18.
R. (por. 1 Kor 10, 16) Kielich Przymierza, to Krew Zbawiciela.
2. Ps 23(22), 1—2ab. 2b—3. 3. 4. 5. 6.
R. (5d.) Kielich Chrystusa pełny jest po brzegi.

EWANGELIE

8. 1. Mt 20, 20—28 *Kielich mój pić będziecie.* Do Jezusa podeszła matka synów Zebedeusza...

---

[1] Por. Mszał Rzymski. Wprowadzenie ogólne, nr 289.

2. Mk 14, 12—16. 22—26. *Ustanowienie ofiary Nowego Przymierza.* W pierwszy dzień Przaśników...

9. Po odczytaniu słowa Bożego kapłan wyjaśnia w homilii czytania biblijne i znaczenie błogosławieństwa kielicha i pateny, których używa się przy sprawowaniu Wieczerzy Pańskiej.

10. Po modlitwie powszechnej usługujący albo delegaci wspólnoty, która ofiaruje kielich i patenę, zanoszą ją na ołtarz. Kapłan udaje się do ołtarza. W tym czasie śpiewa się antyfonę lub odpowiednią pieśń.

Antyfona:
Podniosę kielich zbawienia
i wezmę imienia Pana. (O.W. Alleluja)

11. Gdy śpiew się skończy, kapłan mówi: **Módlmy się.**
Wszyscy modlą się przez chwilę w ciszy. Następnie kapłan mówi:
Panie, Boże, z radością składamy na Twoim ołtarzu nowy kielich i patenę do sprawowania ofiary Nowego Przymierza. W tych naczyniach ofiarujemy i z nich przyjmujemy Ciało i Krew Twojego Syna. Niech one uświęcą tę patenę i ten kielich.

Prosimy Cię, Panie, abyśmy składając niepokalaną Ofiarę, na ziemi czerpali moc z Twoich sakramentów i zostali przepojeni Twoim Duchem, aż w królestwie niebieskim będziemy mogli razem ze Świętymi zasiąść do wieczystej uczty z Tobą.

Tobie chwała i cześć na wieki.

Wszyscy: **Błogosławiony jesteś Boże, teraz i na wieki.**

12. Posługujący rozkładają na ołtarzu korporał. Wyznaczeni wierni przynoszą chleb, wino i wodę do sprawowania ofiary eucharystycznej. Kapłan składa dary na patenie i w kielichu świeżo poświęconym, i ofiaruje jak zwykle. W tym czasie można śpiewać antyfonę z psalmem 116 B (115) lub odpowiednią pieśń.

Antyfona:
Podniosę kielich zbawienia
i złożę ofiarę pochwalną. (O.W. Alleluja)

Psalm 116 B (115)

1 Ufność miałem nawet wtedy, gdy mówiłem:
„Jestem w wielkim ucisku",
2 I zalękniony wołałem:
„Każdy człowiek jest kłamcą".
(Powtarza się antyfonę)

3 Czym się Panu odpłacę
za wszystko co mi wyświadczył?
4 Podniosę kielich zbawienia
i wezmę imienia Pana.
(Powtarza się antyfonę)

5 Wypełnię me śluby dla Pana
przed całym Jego ludem.
6 Cenna jest w oczach Pana
śmierć Jego wyznawców.
(Powtarza się antyfonę)

7 O Panie, jestem Twoim sługą,
Twym sługą, synem Twojej służebnicy.
Tyś rozerwał moje kajdany.
8 Tobie złożę ofiarę pochwalną
i wezwę imienia Pana.
(Powtarza się antyfonę)

9 Wypełnię me śluby dla Pana
Przed całym Jego ludem.
10 W dziedzińcach Pańskiego domu,
pośrodku ciebie, Jeruzalem.
(Powtarza się antyfonę)

13. Po modlitwe: *Przyjmij nas, Panie,* kapłan w marę możności okadza dary i ołtarz.

14. Ze względu na okoliczności obrzędu wypada, aby wierni przyjęli Krew Chrystusa z kielicha świeżo pobłogosławionego.

OBRZĘD BŁOGOSŁAWIENIA KIELICHA I PATENY POZA MSZĄ ŚWIĘTĄ

15. Gdy lud się zgromadzi, kapłan ubrany w albę lub komżę i stułę udaje się na miejsce przewodniczenia. W tym czasie śpiewa się antyfonę z Psalmem 116 B (115) jak w nr 12, albo odpowiednią pieśń.

16. Kapłan pozdrawia wiernych mówiąc:

Łaska naszego Pana Jezusa Chrystusa, który ciało i krew złożyl w ofierze za nasze zbawienie, miłość Boga Ojca i dar jedności w Duchu Świętym, niech będą z wami wszystkimi.

Można użyć innego pozdrowienia, zwłaszcza wyjętego z Pisma św.

Lud odpowiada: **I z duchem twoim.**

17. Kapłan w krótkich słowach przygotowuje wiernych do udziału w obrzędach i wyjaśnia ich znaczenie.

18. Czyta się jeden albo kilka tekstów Pisma św. Należy je wybrać przede wszystkim z tekstów wyżej podanych. Między czytaniami należy wykonać odpowiedni psalm responsoryjny lub zachować chwilę ciszy.

19. Po czytaniu słowa Bożego kapłan w homilii wyjaśnia czytania biblijne i znaczenie błogosławieństwa kielicha i pateny, których używa się przy sprawowaniu Wieczerzy Pańskiej.

20. Po homilii, usługujący albo delegaci wspólnoty, która ofiaruje kielich i patenę, zanoszą je na ołtarz. Kapłan udaje się do ołtarza. W tym czasie śpiewa się antyfonę lub odpowiednią pieśń.

Antyfona:

Podniosę kielich zbawienia
i wezwę imienia Pana. (O.W. Alleluja)

21. Gdy śpiew się skończy, kapłan mówi:

Boże, nasz Ojcze, wejrzyj na swoich synów i córki, którzy z radością złożyli na ołtarzu nowy kielich i patenę.

Niech Twoje błogosławieństwo † uświęci te naczynia, które Twoi wierni przeznaczyli do sprawowania ofiary Nowego Przymierza.

Prosimy Cię, Panie, abyśmy składając Najświętszą Ofiarę, na ziemi czerpali moc z Twoich sakramentów i zostali przepojeni Twoim Duchem, aż w królestwie niebieskim będziemy mogli razem ze Świętymi zasiąść do wieczystej uczty z Tobą.

Tobie chwała i cześć na wieki.

Wszyscy: **Błogosławiony jesteś Boże, teraz i na wieki.**

22. Następnie odbywa się modlitwa powszechna albo według schematu stosowanego we Mszy św., albo w sposób tutaj podany:

Błagajmy Pana Jezusa, który nieustannie ofiaruje się Kościołowi jako chleb żywy i kielich zbawienia, i wołajmy do Niego:

Jezu Chryste, chlebie z nieba, daj nam życie wieczne.

Nasz Zbawicielu, Ty posłuszny woli Ojca wypiłeś kielich męki dla naszego zbawienia,

— spraw, abyśmy przez uczestnictwo w misterium Twojej śmierci osiągnęli królestwo niebieskie.

Kapłanie Najwyższego, Ty jesteś obecny, chociaż ukryty w Sakramencie ołtarza,

— spraw, abyśmy przez wiarę widzieli to, czego oczy nie mogą ujrzeć.

Dobry Pasterzu, Ty sam oddajesz się uczniom jako pokarm i napój,

— spraw, abyśmy karmiąc się Tobą, w Ciebie się przemienili.

Baranku Boży, Ty poleciłeś swojemu Kościołowi odprawiać misterium paschalne pod znakiem chleba i wina,

— spraw, aby pamiątka Twojej męki i zmartwychwstania była szczytem i źródłem życia duchowego dla wszystkich wiernych.

Synu Boży, Ty zaspokajasz chlebem życia i napojem zbawienia głód i pragnienie Ciebie,

— spraw, abyśmy z misterium Eucharystii czerpali miłość wobec Ciebie i wszystkich ludzi.

Kapłan może wprowadzić do modlitwy Pańskiej tymi lub podobnymi słowami:

Niech ukoronowaniem naszych próśb będzie modlitwa Chrystusa, który przybity do krzyża, był pośrednikiem naszego zbawienia i przez swoje poddanie się woli Ojca, stał się mistrzem modlitwy.

Wszyscy: **Ojcze nasz.**

Kapłan dodaje:

Boże, Ty odkupiłeś wszystkich ludzi przez śmierć i zmartwychwstanie Twojego Syna, zachowaj w nas dzieło Twojego miłosierdzia, abyśmy nieustannie odprawiając misterium Chrystusa, osiągnęli owoce naszego zbawienia. Który z Tobą żyje i króluje na wieki wieków.

Wszyscy: **Amen.**

23. Kapłan błogosławi lud w zwykły sposób i odsyła go mówiąc:

Idźcie w pokoju Chrystusa.

Wszyscy: **Bogu niech będą dzięki.**

SPIS TREŚCI

Wydawca: Kuria Arcybiskupia we Wrocławiu
50-328 Wrocław, ul. Katedralna 13/15
Tel. Kurii Arcybiskupiej 22-50-81
Tel. Arcybiskupa Metropolity 22-42-14
Redaktor: Ks. Roman Drozd
Okładkę projektował: Ks. Jan G. Dębski

PPTT-CZ-Drukarnia Wrocław, ul. Krasińskiego 5, zam. 1503-89 — 1700